Leto LXXI, št. 236

Preis - cena - prezzo L 0.80

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001 - 4004

Mesečna naročnina 18 lir, za inozemstvo 31·50 lir.

Ček. rač.: Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate

Naročite se čimprej na »SLOVENČEV KOLEDAR« da ne boste ostali brez njega!

SLOVENEC

OKTOBER 1943
17
NEDELJA

Neue Durchbruchsversuche der Sowiets in erbitterten Nahkämpfen oder in Gegenangriff abgeschlagen

In der Campanischen Ebene starke Feindangriffe abgewehrt Feindliche Schnellboote bei Elba und vor der niederländischen Küste versenkt

Aus dem Führerhauptquartier, 16. Okt. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Osten setzte der Feind an den bisherigen Schwerpunkten seine Angriffe fort. Besonders erbitterte Kämpfe sind noch südöstlich Krementschuk im Gange, wo die Sowjets nach heftiger Artillerievorbereitung mit starken Kräften zum Angriff angetreten sind. Auch beiderseits Kiew, nordwestlich Tschernigow, südwestlich Smolensk u. im Raum von Welikije Luki unternahm der Feind, von starken Fliegerverbänden unterstützt, neue Durchbruchsversuche. Sie wurden überall in erbitterten Nahkämpfen oder in sofort einsetzenden Gegenangriffen abgeschlagen.

An der süditalienischen Front wehrten unsere vorgeschobenen Kampfgruppen in der Campanischen Ebene starke Angriffe überlegener britisch-nordamerikanischer Kräfte ab. In diese Kämpfe griffen schnelle deutsche Kampfflugzeuge wirksam ein. Der bei Capua nachdrückende Feind wurde nordöstlich der Stadt von einem wuchtigen Gegenangriff gepackt und unter blutigen Verlusten zurückgeworfen. Von der Front in südlichen Apenninen und in Nordapulien werden keine nennenswerten Kampfhandlungen gemeldet.

Bei der Insel Elba versenkten deutsche Transportfahrzeuge ein feindliches Artillerieschnellboot u. schossen ein zweites in Brand.

Sicherungsstreitkräfte der Kriegsmarine versenkten in der vergangenen Nacht vor der niederländischen Küste ein britisches Schnellboot.

Novi boljševiški prodorni poskusi odbiti v ogorčenih bojih iz bližine ali v protinapadih

Močni napadi sovražnika v kampanjski ravnini zavrnjeni Sovražnikovi hitri čolni potopljeni pred Elbo in nizozemsko obalo

Führerjev glavni stan, 16. okt. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na vzhodu je sovražnik nadaljeval s svojimi napadi na dosedanjih težiščih. Zelo hudi boji se bijejo še jugovzhodno od Kremenčuka, kjer so Sovjeti po hudi topniški pripravi napadli z močnimi silami. Tudi na obeh straneh Kljeva, severozahodno od Černigova, jugozahodno od Smolenska in na področju Velikih Lukov je poizkušal sovražnik, podprt z močnimi letalskimi oddelki, znova prodreti. Vsi ti poizkusi so bili povsod v ogorčenih bojih iz bližine ali v takojšnjih protinapadih zavrnjeni.

Na južnoitalijanskem bojišču so zavrnile naše čete izpostavljene bojne skupine v kampanjski ravnini močne napade premočnih angloameriških sil. V te boje so učinkovito posegla hitra nemška bojna letala. Pri Capui pritiskajoči sovražnik je bil severovzhodno od mesta napaden s silovitim protinapadom in s krvavimi izgubami odbit. Z bojišča v južnih Apeninih in v severni Apuliji ne javljajo o kakih omembevrednih bojih.

Pri otoku Elbi so potopila nemška prevozna letala neko sovražno hitro topovnjačo in s streli zažgala drugo.

Zaščitne sile vojne mornarice so potopile preteklo noč pred nizozemsko obalo angleški hitri čoln.

NUOVI TENTATIVI SOVIETICI DI SFONDAMENTO RESPINTI IN ACCANITI COMBATTIMENTI

Dal Quartier generale del Führer, 16. ottobre. DNB. Il Comando Supremo germanico comunica:

All'oriente il nemico continuava i suoi attacchi sui centri di gravità verificatisi finora. Combattimenti particolarmente accaniti perdurano al sudovest di Cremenciug ove i Sovietici si lanciarano all'attacco con ingenti forze dopo intensa preparazione d'artiglieria. Anche su ambo i lati di Kiev, a nordovest di Cernigov, a sudovest di Smolensk e nella zona di Velikije Luki intraprese il nemico, appoggiato da forti reparti aerei, nuovi tentivi di sfondamento. Essi furano respinti dapertutto in accaniti combattimenti da vicino o in contrattacchi subitanei.

Al fronte d'Italia meridionale i nostri gruppi di combattimento avanzati respingevano nella pianura della Campagna forti attacchi di soverchianti reparti angloamericani. A questi combattimenti parteci parano con effetto veloci velivoli di combattimento tedeschi. Il nemico premente presso Capua a nordest della città fu afferrato da un violento contrattacco ebattuto indietro con sanguinose perdite. Dal fronte nell'Apenino meridionale e nella Puglia settentrionale non si segnalano azioni di combattimenti degni di rilievo.

Vicino dell'isola di Elba velivoli da trasporto tedeschi affondarano un battello velove d'artiglieria nemico ed incendiarono un'altro.

Unità di scorta della marina di guerra nella notte scorsa davanti la costa olandese hanno affondato un battello veloce britannico.

ERRICHTUNG DER BEHÖRDE DES OBERSTEN KOMMISSARS IN DER OPERATIONSZONE »ADRIATISCHES KÜSTENLAND«

In der Operationszone »Adriatisches Küstenland«, bestehend aus den Provinzen Triest, Laibach, Görz, Friaul, Istrien und Quarnero einschliesslich der einverleibten Gebiete von Sušak, Bukari, Concanera, Castua und Veglia hat der Gauleiter und Reichsstatthalter Dr. Rainer die gesamte zivile, öffentliche Gewalt als Oberster Kommissar in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« übernommen.

Alle Behörden und öffentlichen Dienststellen dieser Zone sind dem Obersten Kommissar unterstellt.

Bisher von der deutschen Wehrmacht wahrgenommene zivile Funktionen sind auf die Dienststellen des Obersten Kommissars übergegangen.

USTANOVITEV OBLASTI VRHOVNEGA KOMISARJA NA OPERACIJSKEM OZEMLJU »JADRANSKO PRIMORJE«

Na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«, ki ga tvorijo pokrajine Trst, Ljubljana, Gorica, Furlanija, Istrija in Kvarner vključno s pripojenimi področji Sušaka, Bakra, Čabra, Kastva in Krka je Gauleiter in državni namestnik dr. Rainer prevzel celotno civilno in javno oblast kot vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«.

Vsa oblast in javni uradi tega področja so podrejeni vrhovnemu komisarju.

ISTITUZIONE DELL'AUTORITA DEL COMMISARIO SUPREMO NELLA ZONA DI OPERAZIONI »LITTORALE ADRIATICO«

Nella zona di operazioni »Littorale Adriatico«, composta dalle Provincie di Trieste, Lubiana, Gorizia, Friuli, Istria e Quarnero, compresi i territori aggregati di Sussa, Buccari, Concanera, Castua e Veglia, il Gauleiter e Luogotenente del Reich dott. Rainer ha assunto tutti i poteri civili pubblici in qualità di Commissario Supremo nella zona di operazioni Littorale Adriatico«.

Tutte le Autorità e tutti gli uffici pubblici di tale zone dipendono dal Commissario Supremo.

Le funzioni civili svolte finora dalle Forze Armate germaniche sono passate agli uffici del Commissario Supremo.

Dva nova odlikovanca z vitežkim križcem

Iz Führerjevega glavnega stana, 15. okt. DNB. Führer je podelil viteški križec k železnemu križu majorju Lothar Zahnu, poveljniku nekega oklepno-grenadirskega bataljona, in nadporočniku Willju Wechsungu, četnemu poveljniku v nekem grenadirskem polku.

Vzgojitelji kralja Simeona

Sofija, 15. okt. 1943. DNB. Ministrski svet je po določilih ustave imenoval sledeče osebe, ki naj pomagajo materi mladoletnega kralja Simeona II. pri sinovi vzgoji: Marka Rjaskova, bivšega ministra Pilareta, metropolita Loveča, profesorja Arnsudova, učitelja bivšega kralja Borisa ter generalnega poročnika Gečeva.

Kje je naša bodočnost

Slovenci nočemo biti žrtev boljševizma — Udarci partizanom v Istri: 5216 ustreljenih v boju, 7328 ujetih

-cp- »Svobodo s pomočjo Moskve!« je geslo tolovaja v gozdovih. Njegov znak je krvavo rdeča sovjetska zvezda. V svitu podtalne javnosti bi rad z zapeljivimi besedami igral vlogo »junaškega borca slovenskega ljudstva«, ki da je »z največjo domovinsko ljubeznijo planil v boj za svobodo svojega naroda«.

Lahkovernim lahko to geslo zastre pogled na pravo obličje tolovaja in njegovih strahot. **Za prevdarnega in samostojno mislečega človeka pa bo tolovaj navzlic poskušeni narodni krinki ostal vedno to, kar v resnici je, namreč izdajalec svojega naroda, ki ima samo en cilj: vreči svoje ljudstvo in domovino slovenskega naroda boljševizmu kot krmo.**

Gorje našemu slovenskemu ljudstvu, če bi tolovaji mogli kdaj uresničiti ta cilj. Potem bi ne bilo več nikakega pardona. Potem bi bila »svoboda s pomočjo Moskve« takšna, kakor so jo letos tako drastično in strašno spoznali Poljaki, ko so nemške vojaške oblasti v katinskem gozdu nenadoma odkrile grobove, v katerih so bile pokopane žrtve boljševiškega pokolja, grobove, ki so jih tvorile jame, vsaka po 28 krat 16 metrov. V teh grobovih počiva 12.000 tistih poljskih častnikov in pripadnikov poljske vojske, ki jih je poljska begunska vlada dve leti povsod iskala in v ta namen večkrat intervenirala pri Stalinu v Moskvi. Stalin je poljskim beguncem svoj čas poročal, »da se dvanajsttisočem dobro godi in da bodo srečno in svobodno živeli v Sovjetski Zvezi«. Ko so nato Stalina vprašali, kje se nahajajo, je Moskva molčala. Šele nemške vojaške oblasti so odkrile kraj, kje se nahajajo. **Namesto v Moskvi omenjene svobode in sreče so našli kraj strahotne groze.** 12.000 poljskih častnikov je ležalo v skupnem grobu z zvezanimi rokami in nogami ter s strelom v tilnik. **Strel v tilnik in množični grob, to je bila zahvala za tiste, ki so se postavili za Anglijo in Ameriko, ki so verjeli, da morajo slediti hinavskim angleškim obljubam; ki so bili tako nespametni, da so verjeli bajki, da bo Anglija ščitila male narode.** Ko se je blazen Poljak naščuvan od zaveznikov drznil napasti Nemčijo in ga je nemška oborožena sila v šestih tednih zdrobila k tlom, je Anglija prepustila to pobito Poljsko svoji usodi. Pa ne le to; ko ni mogla od pobite Poljske pričakovati več nikake pomoči, je prepustila svoji usodi tudi poljsko inteligenco, tisto inteligenco, ki je nekoč popolnoma in vsa nastopila za angleške vojaške načrte in je bila tako brezvestna, da je pahnila poljsko ljudstvo v pogubo.

Kakšna je bila hvaležnost, ki jo je žela Poljska ter njena vodilna plast na koncu tragedije? V bedi jo je Anglija zapustila na cedilu, jo prodala Moskvi, Moskva pa ji je zadala strel v tilnik. Ko sta Anglija in Moskva zvedeli, da sta razkrinkani, sta se zatekli k laži. Anglija je popolnoma molčala, Moskva pa je s pravo judovsko zlaganostjo označila množične grobove za »predzgodovinsko najdbo«. S pomočjo dokazov, protokolov in fotografij pa so nemške vojaške oblasti skupno s vplivnimi inozemskimi časnikarji ter zastopstvi cele Evrope, med katerimi je bila tudi mednarodna zdravniška komisija ter inozemski sodni medicinci, neoporečno dokazale, da gre za 12.000 poljskih častnikov, ki so jih »likvidirali« boljševiški rablji. Že do 4. junija 1943 so mogli ugotoviti identiteto 143 trupel, ki so jih izkopali iz skupinskih katinskih grobov in sicer so lahko ugotovili s pomočjo legitimacij in drugih pismenih dokazil imena umorjenih.

Anglija in Moskva pa se pod težo obtežilnega dokazilnega gradiva spremenili, in ko je Poljska begunska vlada v Londonu z generalom Sikorskim na čelu zvedela za grozno zločinstvo in izjavila »sedaj smo začeli razumevati nove stvari, ki so bile doslej zagonetne; danes vemo, zakaj GPU poljskih odposlancev ni peljala k skupnim grobovom v Katinu, ker

Poljski dekan Jasinski si ogleduje na pol strohnela trupla pobitih poljskih častnikov v Katinu

Truplo poljskega častnika, ustreljenega in izkopanega v Katinu

bi morala reči »tukaj ležijo tisti, ki jih iščete«, takrat je Anglija na povelje Moskve zopet vstala in lepega dne so tožilčeva usta onemele. Sikorski se je nenadoma ponesrečil. Šele sedaj so v Londonu objavili uradne podatke po preiskavi »letalske nesreče« poljskega emigrantskega generala Sikorskega. Pravijo, da so ugotovili, da je bil povzročil nesrečo vijak na nekem višinskem vzvodu.

Ali London verjame, da je s tem poročilom odpravil sumnjo in krivdo za umor neprijetnega opominjevalca Sikorskega? Anglija ve prav tako dobro, da Moskva nikdar ne more zanikati nečloveških metod judovsko boljševiških rabljev v katinskem gozdu. Fotografski dokazi, od katerih objavljamo tri, dovolj jasno podčrtujejo sadizem tistih Stalinovih razbojnikov, ki so popolnoma sprostili svojo krvoločnost nad žrtvami, ki se niso mogle braniti. In če gledamo slike umorjenih poljskih častnikov v skupnih grobovih v Katinu, se spominjamo vseh strahot, ki so jih zagrešili tolovaji v naši domovini. Njihova zločinstva nad ljudmi brez obrambe, nad ljudmi, ki so ohranili čast, izdajajo enake in iste živalske načine ter kažejo na eno in isto povelje: na povelje Moskve.

Morali bi se brezpogojno predati rdečemu rablju ter se na najneusmiljenejši in najbolj izdajalski način pregrešiti nad našim majhnim slovenskim narodom, če bi gledali v Moskvi velike slovanske brate, ki nam ponujajo mleko in med. **Moskva prinaša le pogubo, ker brezobzirno zatira vsako samobitno življenje, pa naj gre za kateri koli narod.** To je Moskva dokazala na Estonskem, na Letonskem, v Litvi ter na Finskem, kjer so že vladali boljševiki.

Prav tako pogubno bi bilo upanje na Angloamerikance. Danes lahko že vsakdo reče: privid bi bil kratek, kesanje pa dolgo. Anglija in Amerika sta s svojimi diplomatskimi koraki pokazali, da sta izročili Evropo boljševizmu. Četudi bi demokracije danes mogle spoznati to svojo veliko napako, nimajo moči, da bi jo zopet popravile. Moskva je postavila zahtevo po vsej Evropi in bi rada ostala na Baltiku, ob Črnem morju, v Podonavju, Dardanelah in ob Jadranu. Naivno bi bilo verjeti, da bi se Anglija ali Amerika lahko Moskvi v določenem trenutku vojaško uprli. Edina obramba Evrope proti Sovjetski zvezi je jekleni zid nemške vojske. **Če ta zid nekega dne ne bi več obstojal, bi bilo vsega konec.** Tega se moramo vedno zavedati, kajti prepričani moramo biti, da bi se današnja sovjetska grožnja pozneje spremenila v strahotno prelivanje krvi in takšno razdejanje, ki ga ljudje doslej še niso poznali.

Ob strani velikega nemškega Rajha in pod njeno varno zaščito se bomo v naši domovini do zadnjega aktivno borili proti odposlancem teh plačancev Moskve, tolovajem, in s tem proti boljševiški nevarnosti. Tako hočemo pristojno in nedvoumno z odkritim in zavestnim stališčem do Nemčije dati najboljši dogovor trhli sovražni agitaciji. **Edino Nemčija nam daje edinstveno šanso.** Za to šanso bomo pokazali svojo hvaležnost, če bomo s poštenim hotenjem pogumno s priznanjem in dejanjem sodelovali pri novem oblikovanju Evrope, v kateri bo našemu narodu potem z nemško pomočjo in z našim sodelovanjem dodeljeno tisto mesto, ki nam vsem zagotavlja srečno bodočnost.

Šele zadnje dni smo lahko doživeli, kako silno bije nemški meč po svojih sovražnikih. Pred nekaj tedni je nemška vojska začela razbijati boljševiške tolpe, nastopila je iz naše pokrajine, šla preko Gorice, vse Istre, sedaj pa naprej. **Samo v Istri je bilo v boju ustreljenih 5216 tolovajev, 7328 pa ujetih. Mnogo stotin je med njimi odložilo orožje in se vrnilo.** To je uspeh, ki ga doslej nismo bili vajeni in ki ga tudi nismo mogli pričakovati. To dejstvo pa je tudi zadostna podlaga, da lahko zaupno gradimo na moči Nemčije in njenih zaveznikov. Vemo, da ima v rokah odločitev velika Nemčija, ki si je ustvarila vse pogoje za zagotovitev nemške zmage.

A. M.

Dokazila (listine, oficirski znaki i. t. d.) poljskih častnikov, pobitih v katinskem gozdu

—II—

Sovjeti izrinjeni iz Turkestana

Šanghaj, 16. okt. DNB. Iz Čungkinga javljajo, da se je po poročilu dopisnika »New Yorka Timesa« Sovjetska Rusija umaknila iz osrednje Azije in prepustila svoj vpliv v kitajskem Turkestanu Čangkajšku. Ameriški dopisnik je prepotoval te pokrajine kot prvi inozemec. Po njegovem poročilu vlada sedaj spet Kitajska tam, kjer so doslej gospodarile rdeče posadke, kjer so imele tajne mučilnice in kjer so bila smrt in posilstva na dnevnem redu. Z izrinjenjem Sovjetov iz te pokrajine, ki je skoraj tako velika, kot vsa evropska celina, se je v deželo spet povrnil mir.

Giraud se je ponesrečil

Stockholm, 15. oktobra. DNB. »Nya Dagligt Allehanda« javlja, da se je izdajalski general Giraud težko ponesrečil pri avtomobilski nesreči med nadzorovanjem disidentskih francoskih čet. Splošno se smatra, da so nesrečo povzročili de gaullistični saboterji.

Zopet dva rušilca

Stockholm, 15. okt. DNB. Mornariško ministrstvo USA je v četrtek objavilo, da sta prejšnji teden bila v Sredozemskem morju potopljena 2 rušilca. To je ponoven dokaz za ameriško priznanje izgub v obrokih.

Berlin, 15. okt. DNB. Rušilca, katerih izgubo v Sredozemlju je priznalo ameriško mornariško ministrstvo, sta »Bristol« in »Buck«.

Kratke vesti

Bern, 16. oktobra. Reuter javlja, da je abesinski cesar Haile Selasje v posebni brzojavki »News Chronichlu« Badoglievi kliki odklonil priznanje »sobojevnika«.

Istambul, 16. oktobra. DNB. Tass javlja, da je predsedništvo Vrhovnega sovjeta imenovalo za izrednega poslanika in opolnomočenega ministra v Egiptu Nikolaja Novikova.

Solun, 16. oktobra. Po Tassovi vesti je sprejel Stalin v svojstvu predsednika Sveta ljudskih komisarjev 15. oktobra Donalda Nelsona, predsednika oboroževalne industrije v USA.

Berlin, 15. oktobra. DNB. Hanzeatsko mesto Lübeck slavi letos svojo 800 letnico. V proslavo te obletnice bo izdal poštni minister posebno poštno znamko.

Ženeva, 15. oktobra. DNB. »Pravdin« članek v potovanju zunanjih ministrov v Moskvo je v londonskih političnih krogih zbudil veliko začudenje.

Bern, 15. oktobra. DNB. List »Provincia« javlja, da sta se general Damai Rossi in stotnik knez Giulio Borgheze stavila na razpolago fašistični republikanski vojski.

Ankara, 15. oktobra. DNB. »Badoglio je prepozno presedlal v Angloameričanom, da bi imel lahko še kake koristi,« piše časopis »Ulus«.

Istambul, 15. oktobra. DNB. Po časopisnih poročilih se v Turčiji zadnje čase zelo širi epidemija črnih koz.

Ženeva, 15. oktobra. DNB. Zadnjo nedeljo v oktobru se bodo vršile v Švici volitve v Narodni svet. Izvoljenih bo 194 poslancev.

Milano, 15. oktobra. DNB. Za župana Milana je bil imenovan Pietro Parini, ki je bil po pohodu na Rim zunanjepolitični sodelavec pri »Popolu d'Italia«, zadnje čase pa civilni komisar Jonskih otokov.

Moč nemške letalske obrambe narašča

Strahovalni napad na Schweinfurt težko poplačan

Berlin, 15. okt. DNB· V četrtek so pridale naše letalske obrambne moči k vrsti uspehov naših letalsko-obrambnih sil pri terorističnih napadih angleško-ameriških bombnikov na nemško ozemlje v zadnjih dneh in nočeh pri napadu na mesto Schweinfurt ponoven dokaz o stalno rastoči nemški obrambni moči. Visok odstotek sestreljenih sovražnih letal daje za domovino kaj pomirljivo, za sovražnika pa kaj prestrašujočo sliko naše moči in možnosti, ki so nemški letalski obrambi na razpolago in ki bodo še bolj izgrajene ter tako z vedno naraščajočo močjo predstavljale dobro obrambo domovine.

Jate bombnikov, ki so malo pred poldnem odletele z Anglije k terorističnemu napadu, so tako pretehtale vsa pota doleta in odleta, da so bile popolnoma prepričane, da bodo dospele na cilj. Za zaveznika so si hotele pridobiti vreme in zaradi tega so preložile uro poleta na zasedeno zapadno področje za celo uro. Mislile so si pač, da jim bodo nizko ležeči oblaki in megla omogočili izmuzniti se skozi prvo močno zračno obrambno črto na kanalski obali ali pa le-to predreti. Vendar jim to ni uspelo. Jate bombnikov so priletele z različnih strani, da bi razbile eventuelne oddelke nemških lovcev. Zapadno od Rene pa so že naletele na močne nemške lovske sile, ki so se takoj spustile v boj.

Od tega trenutka naprej niso nemški lovci več pustili niti minute sovražnih jat. V vedno novih napadih so naskakovali nemški lovci sovražnika. Že po prvih napadih so sestrelili prve štirimotornike, dočim se jih je več težko poškodovanih moralo počasi vrniti.

Glavnina pa je letela naprej, vendar je naši lovci niso pustili na miru. Sovražnik se ponovno strne in s strnjenim strojničnim in topovskim ognjem ustvari takšno obrambo, da bi jo le skrajno junaštvo in popolno zaupanje v lastno znanje in v bojno moč letal lahko premagalo. Vendar so se kljub temu vrgli lovci z drznim junaštvom na napadalce. Streljajo in mečejo nad bombniki bombe in z vriskanjem naznanjajo, da so znova sestrelili kak teroristični bombnik.

Na položajih lovskih letalcev vlada vročična delavnost. V tem ozračju prihajanja in odpošiljanja poročil, povelj, navodil, podatkov o številu napadalcev itd. prevladuje poveljnikov glas. On vodi svoje jate in daje navodila in opazovanja bližnjim letališčem.

Letalska bitka, ki se vleče sedaj že preko prostranih področij, divja dalje. Napadajoče sovražne jate letijo sedaj, ko so dosegle svoj cilj in izvedle teroristični napad na mesto Schweinfurt, v široki fronti nazaj. Toda tudi sedaj niso niti trenutek varne pred našimi lovci. Že upajo, da so po dosegu mej zasedenih ozemelj na varnem, toda nove in sveže moči naših lovcev se vržejo na teroristične bombnike. Že razredčene vrste štirimotornikov se še bolj redčijo. Goreče razvaline letal padajo na zemljo. Padalo poleg padala visi v zraku.

Ko se letalska bitka, ki se je bojevala dolge ure, končuje, kažejo številni ostanki sestreljenih sovražnih letal na poljih in v gozdovih jugozahodne Nemčije in zasedenih zahodnih ozemelj vso trdoto boja in velik uspeh naših letalsko-obrambnih sil. Naj se sovražni reklamni junaki še tako širokoustijo in se ponašajo z »uspehi« terorističnih napadov na nemška mesta ali pa govorijo o neranljivosti svojih štirimotornikov, vendar pa jih nemški lovci s svojim premočnim znanjem in s svojo hrabrostjo ter z zaupanjem v bojno moč svojih letal že prekašajo. Visoko število sestreljenih letal tekom enega samega popoldneva pa že samo dovolj jasno govori, da z vsakim dnevom narašča moč naše zračne obrambe. — Vojni poročevalec Hans Herbert Hirsch.

Protektor dr. Frick ustoličen v Pragi

Praga, 15. okt. DNB: Državni minister in načelnik reihovske drž. pisarne dr. Lammers je dne 15. oktobra na praškem gradu svečano ustoličil novega češkega državnega protektorja dr. Fricka.

V svojem govoru je minister dr. Lammers obširno očrtal razmerje Protektorata in Nemčije v sedanji vojni. Nato je poudaril zasluge dosedanjega protektorja von Neuratha in obeh poslevodečih protektorjev Heydricha in Daluegeja. Zlasti pa je naglasil velike zasluge ministra dr. Fricka, tega starega in preizkušenega Führerjevega sodelavca, pod čigar protektoratom bo postalo razmerje Češke z Nemčijo gotovo še bolj prisrčno.

Državni protektor dr. Frick se je v svojem odgovoru zahvalil Čehom za vse napore, ki jih doprinašajo za zmago Nemčije in njenega orožja ter je obljubil, da bo z vso svojo močjo služil boljši bodočnosti Češke in Moravske.

Državni minister za Češko in Moravsko višji vodja SS Frank je v svojem govoru pokazal, kako neločljiva je usoda Protektorata in Nemčije. Po nagovoru predsednika Protektorata vlade dr. Krečija, ki je govoril kot zastopnik predsednika dr. Hacha, je minister dr. Lammers zaključil svečanost z vzklikom Führerju.

Iz govora hrvatskega ministrskega predsednika:

Nobena cena ni previsoka za zmago

Zagreb, 15. okt. DNB: Hrvatski ministrski predsednik dr. Nikola Mandič je naslovil preko radia na hrvatski narod poslanico, v kateri je ugotovil, da je v kratkem razdobju dveh in pol let dosegel hrvatski narod pod vodstvom Poglavnika izpolnitev svojih najvišjih nacionalnih idealov: Državno neodvisnost in ozemeljsko integriteto. Hrvatski vladi ni nobena cena previsoka, da očuva svobodo in neodvisnost hrvatskega naroda in da mu da njegov notranji mir. Od trenutka ponovne vzpostavitve Hrvatske države pa vse do današnjega dne, tako je nadaljeval ministrski predsednik, sta Führer in njegova vlada podpirala vsa stremljenja neodvisne hrvatske države, da se okrepi in šele zgodovina bo lahko pravično ocenila vso veličino te podpore. Ramo ob rami z nepremagljivo nemško vojsko in z vsemi zavezniškimi narodi, s katerimi smo mi združeni v najiskrenejšem prijateljstvu po mogočnem bloku trojnega pakta, bo Hrvatska nadaljevala borbo proti sovražnikom Evrope do končne zmage, ki bo prinesla evropskim narodom pravičen mir in novo razdobje napredka in blagostanja. Hrvatskemu narodu pa bo ta zmaga zagotovila poln in svoboden razvoj v njegovi zedinjeni narodni državi.

—II—

Nemški in japonski protest v Lisboni

Berlin 15. okt. DNB: Nemška vlada je v petek vložila po svojem poslaniku v Lisboni pri portugalski vladi v formalni noti najstrožji protest proti prepustitvi vojaških oporišč na Azorih Angležem, s čemer je Portugalska težko prekršila nevtralnost. Nemška vlada si je pri tem pridržala pravico, da podvzame potrebne ukrepe, katere zahteva izpremenjen položaj na Azorih.

Tokio, 15. okt. DNB. (Vzhodnoazijska služba DNB): Japonska vlada je dne 15. oktobra vložila po svojem poslaniku v Lisboni pri portugalski vladi protest proti anglo-ameriški zasedbi Azorov.

Plačilo za izdajstvo

Milano, 15. okt. DNB: »Regime Fascista« poroča, da so na Siciliji prisilili veliko število italijanskih delavcev, da so se pustili odvleči v angleške kolonije. Angleži postopajo z Italijani kot s črnci. V afriških kolonijah morajo sedaj opravljati Italijani pod nadzorstvom črncev prava suženjska dela. Nepopisna je beda teh nasilno odvlečenih italijanskih ljudi.

List poroča dalje, da potrjujejo pisma iz Sicilije, katera je uspelo nekemu iz Sicilije pobeglemu letalcu prinesti v Rim, množična nasilja, plenitve in posilstva angleških in ameriških vojakov, ki postopajo s sicilskim prebivalstvom kot s kakšnim podvrženim zamorskim plemenom.

Naročniki »Naše knjige«

V ponedeljek izide znameniti roman o preseljevanju Burov

STUART CLOETE:

KOLESA SE VRTIJO

Dvignite ga v naši knjigarni!

Ljudska knjigarna v Ljubljani

Pred škofijo 5.

KUPITE TAKOJ

eno najlepših knjig letošnjega leta svetovno znani Walter Scottov zgodovinski roman

»IVANHOE«

ki ga je založilo in izdalo uredništvo »Slovenca«. Dobite ga v vseh ljubljanskih knjigarnah in v veži Ljudske tiskarne. — Naroča se V UREDNIŠTVU »SLOVENCA«.

Radio Ljubljana

dnevni spored za 17. oktober:

8.30—9 Jutranji pozdrav — 9—10 Nemški narodni reki in napevi — 10—10.15 Poročila v nemščini in slovenščini — 10.15—10.30 Orgelska glasba — 10.30—11.15 Versko predavanje — Prekinitev oddaje do 12 — 12—12.30 Opoldanski koncert — 12.30—12.45 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45—14 Zabavni koncert — 14—14.15 Poročila v nemščini — 14.15—15 »Pozdrav iz domovine«, izvaja radijski orkester, vodi dirigent D. M. Šijanec, sodeluje Komorni zbor — Prekinitev oddaje do 17 — 17—17.15 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15—17.45 Zabavni koncert — 17.45—18 Kmetijsko predavanje v slovenščini — Prekinitev oddaje do 19 — 19—19.30 Lepe pesmi izvajata basist Friderik Lupša in pianist L. M. Škerjanc — 19.30—19.45 Poročila v slovenščini, poročilo nemškega vrhovnega poveljstva v italijanščini, napoved sporeda za naslednji dan — 19.45—20 Mala medigra — 20—20.15 Poročila v nemščini — 20.15—21 Glasba za vsakega — 21—22 Koncert malega orkestra vodi Oton Stenovič — 22—22.10 Poročila v nemščini.

Dnevni spored za 18. oktober:

8.30—9 Jutranji pozdrav — 9—9.15 Poročila v nemščini in slovenščini — Prekinitev oddaje do 12.20 — 12.20—12.30 Uvod — 12.30—12.45 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45—14 Koncert lahke glasbe — 14—14.15 Poročila v nemščini — 14.15—15 Popoldanski koncert — Prekinitev oddaje do 17 — 17—17.15 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15—17.45 Glasba za razvedrilo — 17.45—18 Zdravniška ura: Človek — duh — snov — ciklus predavanj o človeku kot duhu in snovi, predava g. dr. Franc Debevec — Prekinitev oddaje do 19 — 19—19.30 Koncert melodičnega tria — 19.30—19.45 Poročila v slovenščini, poročilo nemškega vrhovnega poveljstva v italijanščini, napoved sporeda za naslednji dan — 19.45—20 Mala medigra — 20—20.15 Poročila v nemščini — 20.15—21 Glasba velikih mojstrov izvaja radijski orkester, vodi dirigent D. M. Šijanec — 21—22 Stari plesi — 22—22.10 Poročila v nemščini.

Dopust državnih in javnih uradnikov-domobrancev

Šef pokrajinske uprave v Ljubljani, predsednik gen. Leon Rupnik je izdal na vsa drž. oblastva, urade in ustanove v ljubljanski pokrajini, ter na vse urade in ustanove pod državnim nadzorstvom odredbo, na podlagi katere se vsi domobranci-dobrovoljci, ki so v državni ali javni službi, morajo smatrati od dne vstopa v eno od domobranskih edinic pa vse do stopanja v veljavo uredbe o slovenskem domobranstvu, kakor da so na plačanem dopustu. Pripadajo jim vsi dosedanji prejemki v polni meri.

Naredba o začasnem opravljanju poslov župana mestne občine Ljubljane

Na podstavi člena 1. razglasa vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju Jadransko primorje o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943 št. 1 odrejam:

Člen 1. Dokler se ne postavi župan mestne občine Ljubljane, opravlja njegove posle generalni tajnik te občine.

Člen 2. Ta naredba stopi v veljavo z današnjim dnem.

Naredba o samostojni monopolski upravi Ljubljanske pokrajine

§ 1. Državne monopole v smislu zakona o drž. monopolih upravlja v Ljubljanski pokrajini samostojna monopolska uprava Ljubljanske pokrajine, ki je samostojna ustanova, a stoji pod nadzorom šefa pokrajinske uprave.

§ 2. Na čelu samostojne monopolske uprave stoji upravni odbor, ki ima 6 članov — monopolskih uradnikov. Med temi mora biti ravnatelj tobačne tovarne v Ljubljani. Upravni odbor je pristojen za vse posle, ki mu jih daje uredba o samostojni upravi drž. monopolov z dne 25. oktobra 1932. Poverjeni so mu tudi vsi posli, ki spadajo v pristojnost generalnega direktorja.

§ 3. Izvrševaje nadzor nad samostojno monopolsko upravo ima šef pokrajinske uprave pri monopolski upravi svojega posebnega organa, ki je pristojen za posle, navedene v uredbi z dne 25. oktobra 1932. Odločbe, ki so po uredbi z dne 25. oktobra 1932 vezane na odobritev, odobrujo šef pokrajinske uprave.

§ 4. Člane upravnega odbora postavlja z odlokom šef pokrajinske uprave ter imenuje enega izmed članov za predsednika.

§ 5. S pristojnostjo iz § 10. cit. uredbe se ustanavlja nadzorni odbor 3 članov, ki jih postavi šef pokrajinske uprave.

§ 6. V veljajočih monopolskih predpisih navedeni zneski v dinarjih se spreminjajo v lire.

§ 7. Tej naredbi nasprotujoči predpisi se razveljavijo.

§ 8. Ta naredba stopi v veljavo z dnem, ki sledi dnevu objave v Službenem listu.

Objava

Uprava policije poziva vse osebe, ki so vložile pred 8. septembrom 1943 pri bivši kvesturi prošnje za potne dovolilnice (lasciapassare odnosno passaporto), da do 23. oktobra 1943 dvignejo priložene dokumete na upravi policije v sobi št. 35, III. nadstropje. Na kasnejše zahteve se ne bo oziralo. — Uprava policije.

OBVESTILA PREVODA V LJUBLJANI

Poziv trgovcem, zadrugam in pekom

V uradu na Novem trgu št. 4-II se bodo delila nadaljnja nakazila za moko, olje in marmelado po sledečem redu: Dne 18. oktobra 1943 trgovci od A—Km, dne 19. oktobra 1943 trgovci od Ko—O, dne 20. oktobra trgovci od P—Ž, dne 21. oktobra 1943 peki.

Ponovno opozarjamo in poudarjamo, da trgovec stranki ne sme oddati blaga na odrezke, ki bi bili že odrezani od nakaznice. Stranka mora ob vsakem nakupu predložiti živilsko nakaznico, tako da odrezke odreže šele prodajalec.

Vsi trgovci in zadruge, ki prodajajo racijonirana živila, morajo do 31. oktobra 1943 predložiti Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v Ljubljani, Novi trg št. 4-II, soba št. 14, abecedni seznam svojih odjemalcev po družinah in sicer tako, da navedejo ime družinskega poglavarja in število oseb (vštevši glavarja), ki spadajo v gospodinjstvo. Ob priliki prodaje živil v prihodnjem tednu imajo trgovci priliko, da zberejo od svojih strank te podatke.

Prodaja moke in maščob potrošnikom

Potrošniki bodo prejeli pri svojih trgovcih moko na odrezke oktobrske živilske nakaznice št. 23 do 31 za vsak dan po 124 gr; od tega polovico pšenične, eno četrtino ržene in eno četrtino ječmenove moke.

Dalje prejme vsak potrošnik skupno 1 del olja na odrezke za maščobe št. 17—24. — **Oni potrošniki, ki niso upravičeni do nabave trdih maščob, ob tej delitvi še ne dobijo olja.**

Od dne 22. t. m. dalje prejme vsak potrošnik pri svojem trgovcu na odrezek št. 912 po 15 dkg marmelade.

Koledar

Nedelja, 17. vinotoka: Marjeta Alakok, devica; Andrej, mučenec.

Ponedeljek, 18. vinotoka: Luka, evangelist; Trifonija, sveta žena; Asklepijad, škof in mučenec.

Torek, 19. vinotoka: Peter Alkantarski, spoznavalec in ustanovitelj reda; Etbin, opat; Lucij, mučenec.

Zgodovinski paberki

17. vinotoka:

L. 1714. je umrl v Gorici kapucinski pridigar Vipavec Janez Leonelli. Njegove pridige Sacrum promptuarium so začele izhajati v Benetkah leta 1691. Bodisi da je odvisnost Janezovih pridig od sholastičnih modroslovcev in baročnih enciklopedistov višja ali manjša, vse je prerasla polnokrvna menihova osebnost, ki ji je znana sleherna guba ljudske duše. Zato mrgoli v njegovih pridigah ljudskih šal, anekdot, basni, pripovedk, zato poje med vsemi stanovi najlepši hvalospev kmetu in njegovemu delu. Poučne in zanimive so tudi njegove priložnostne pridige. Kot kulturna slika našega notranjskega in goriškega človeka konec 17. stoletja so pridige Janeza Svetokriškega dragoceno dopolnilo Valvazorjevi »Die Ehre des Herzogthums Krain«.

Novi grobovi

† **V Ljubljani je v petek, 15. oktobra mirno v Gospodu zaspal gospod Franc Kos, hranilnični uradnik v pokoju. Pokojni je dočivel 85 let in je bil rodom iz Idrije, kjer je dolga leta služboval pri Okrajni hranilnici. Bil je skozi 56 let cerkveni pevec in je tudi nabiral folklorno blago in bil pokojnemu Prelovcu eden najzanimivejših intrepretov. Mnogo let je bil odbornik Vincencijeve konference. Bil je zelo dobrega in usmiljenega srca. V zakonu se mu je rodilo 17 otrok, od katerih jih živi še šest. Poznan je bil daleč naokrog dobro in zelo spoštovan. Pogreb bo v nedeljo od pol petih iz kapelice sv. Ahacija na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!**

Aktualnost misijonov

Papež Pij XI. je dejal: »Svetovni misijon je prva naših misli, ona je temelj vseh naših želja in čustev.« In še je dejal: »Misijonsko delo je največje in najsvetejše izmed vseh katoliških podjetij.« Tako papež. Mnogi katoličani, in celo zavedni katoličani pa še vedno nimajo razumevanja za misijonsko delo. Sicer navadno trdijo, da načelno niso proti misijonski akciji, a da so okoliščine in časi taki, da bi bilo bolj prav, ko bi se danes misijonska akcija umaknila drugim, bolj potrebnim akcijam. Mislijo torej, da v teh časih misijoni niso aktualni. In vendar so prav danes aktualni, morda celo bolj, kot so bili včasih. Danes se bije borba ne le med velesilami držav, ampak tudi med Bogom in satanom, med brezbožnim komunizmom in modernim poganstvom in Cerkvijo. In prav danes mora Cerkev osvajati in braniti obenem. Katoliška akcija je njena obramba, misijonska akcija pa njen napad. Apostoli KA branijo že osvojeno Kristusovo ozemlje, misijonarji pa osvajajo nove pokrajine za Kristusa. Cerkev je vedno tako delala, danes pa mora še toliko bolj, saj je tega načina dela uči njen največji sovražnik brezbožni komunizem. Dasi se morajo krvavo boriti komunisti za obstanek na že osvobojenem komunističnem ozemlju — v Rusiji, vendar skušajo obenem osvojiti tudi ostala ozemlja, do sedaj tipično krščanske narode, kot je slovenski ali hrvaški narod. Namesto, da bi šli na pomoč komunistom v Rusiji, si drznejo v tem najbolj usodnem času celo osvajati zase krščanske narode in to kljub tako silno neugodnim okoliščinam. Če si torej toliko upajo komunisti, ko ima vendar njihova brezbožna akcija v sebi kal razpada, si moramo upati toliko tudi mi, saj ima naša misijonska akcija v sebi kal neumrljive rasti in zagotovilo zmage. S svetovno organizirano misijosko akcijo se moremo najbolj uspešno boriti proti svetovno organizirani brezbožni akciji. Kadar bo namreč Cerkev, vidno Kristusovo kraljestvo na zemlji, razširjena in zakoreninjena pri vseh narodih, tedaj se nam ne bo treba več bati, da bi zavladal kdaj na svetu brezbožni komunizem ali kaka druga oblika brezboštva. Kajti tedaj bo povezanost med katoličani vseh narodov tako tesna in krepka in moč Kristusovega kraljestva tako silna, da bo vsaka brezbožna akcija svetovnega obsega onemogočena in v kali zatrta.

In tudi, če računamo z najhujšim: če bi se zgodilo, da bi katoliška Cerkev v našem narodu propadla in bi zavladal brezbožni komunizem, ne smemo opustiti misijonske akcije. Kajti tudi v tem primeru bi se prav misijonska akcija izkazala kot potrebna in aktualna. Mi kot katoličani ne smemo gledati tako ozko, da bi imeli pred očmi le vero našega naroda. Naši pogledi morajo biti vesoljni in naše delo usmerjeno v korist Cerkve po vsem svetu. Če bi nam brezbožniki onemogočili apostolsko delo v Sloveniji, bi ne smeli reči, da je sedaj z našim apostolskim delom pri kraju. Spet nas komunisti uče. Ko propadejo na enem kraju, se umaknejo in gredo delovat drugam. Dobro namreč vedo, da morajo tako delati, če hočejo, da bodo dosegli kdaj svoj cilj: svetovno revolucijo in zmago brezbožnega komunizma, zato ostane njih načelo: delati vedno in povsod za svetovno revolucijo. Isto velja tudi za nas, ki imamo za cilj: svetovno Kristusovo kraljestvo, končno zmago Cerkve nad vsemi temnimi silami. Kristus je naravnost zahteval od svojih apostolov, naj jih neuspeh in preganjanje na enem kraju ne potre, ampak naj se tedaj umaknejo in gredo delovat drugam. Isto velja za vse Kristusove učence, za vse katoličane. Misijonska akcija bo torej aktualna vse dotlej, dokler ne bo Kristus zavladal nad vsemi narodi.

Osebne novice

Visoko cerkveno odlikovanje

Za hišnega prelata Nj. Svetosti je imenovan vseučiliški profesor dr. Jože Turk. Uglednemu znanstveniku ljubljanske teološke fakultete iskreno čestitamo!

*

= **Iz gasilske službe.** G. inž. Dolenc, gasilski inspektor, je v petek prevzel poveljstvo nad ljubljanskim gasilskim zborom.

SLOVENČEVA KNJIŽNICA

je naša najboljša družinska zbirka knjig! — Oglejte si že izišle knjige 3. letnika, ki so:

MLADA BREDA
spisal dr. Ivan Pregelj

RAYMONDA
spisal Henry Bordeaux

Naslednja knjiga bo znamenito delo svetovnoznane pisateljice Gertrude Le Fort

VERONIKIN PRT

Naročite se na „Slovenčevo knjižnico" čimpreje, vsaka knjiga le 8 lir

— **Sv. maša zadušnica** za pokojno gdč. Ano Vode se opravi v stolnici v torek, 19. oktobra, ob šestih pri glavnem oltarju. Članice Poselskega zavetišča sv. Marte vabimo, da se sv. opravila udeleže v čim večjem številu.

— **Železniške legitimacije za leto 1944 za državne upokojence.** — Vse državne upokojence, člane Združenja javnih uslužbencev Ljubljanske pokrajine, ki še niso sami zaprosili pri tukajšnji finančni direkciji za nove železniške legitimacije za prihodnjo petletno dobo, opozarjamo, da bo Združenje sporazumno s finančno direkcijo preskrbelo legitimacije za svoje člane na podlagi skupnega seznama. Vse potrebne podatke je že objavila v dnevnikih finančna direkcija sama. Člani Združenja naj se torej zglasijo v dopoldanskih urah v pisarni Združenja, Wolfova ul. 10-II, kjer dobijo vse potrebne informacije zlasti tudi za svoje rodbinske člane. — Združenje javnih uslužbencev Ljubljanske pokrajine.

— **Ravnateljstvo Zadružne gospodarske banke** je počastilo spomin pokojnega gdn. Franca Kosa s tem, da je namesto cvetja na njegov grob poklonilo Vincencijevi konferenci zbirko lir 225. Bog plačaj!

— **Slikarska razstava.** Slikar Gorjup Rudolf razstavlja prvič samostojno svoja dela v Šelenburgovi ulici, v prostorih bivše konf. trgovine Pavlin. Razstava se bo odprla v nedeljo, 17. oktobra, ob 10.30 dopoldne in bo odprta do 31. oktobra, vsak dan od 9 do 18. Oficielne otvoritve ne bo. Vabila se ne bodo razpošiljala. Vsi ljubitelji umetnosti ste prisrčno vabljeni!

— **Na razpolago** vam je po vseh knjigarnah, trgovinah in trafikah naš priljubljeni ljudski koledar »Družinska pratika« za leto 1944. Cena izvodu 3 L. Zahtevajte jo povsod!

— **Megleno in hladno oktobrsko vreme.** Zanimiv je vremenski pregled za prvo polovico tega meseca. Bilo je do 15. oktobra 5 deževnih dni in 6.2 m/m dežja. Prav toliko dežja je bilo lani 10. oktobra, ko je bil v prvi polovici samo 1 deževen dan. Oktober je letos razmeroma zelo suh in doslej mnogo manj deževen kakor letošnji september v prvi polovici. Zračni pritisk se zmanjšuje. V soboto dopoldne je barometer dosegel stanje 763.8 m/m. V petek je bil temperaturni maksimum +7.4 stop. C, v soboto temperaturni minimum +2 stop. C. Dnevna temperatura je znatno padla. Dnevi postajajo hladnejši. V petek je bilo nekoliko deževno. Padlo je do sobote zjutraj 1.9 m/m dežja.

— **Berite misijonsko knjižico DŠV.**

— **Med pevskimi točkami** glasbene prireditve velikih Frančiškovih križarjev, ki bo v nedeljo, 17. t. m., ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani, so najlepše slovenske vojaške pesmi, kakor: Danes je taisti dan. Na nebu zvezde sevajo. Oblaki so rdeči. Slovenec sem; in še več drugih. Vstopnice si preskrbite že v predprodaji, ker jih pred predstavo pri blagajni zaradi navala ne bo lahko dobiti. Blagajna bo odprta že dopoldne od 10—12.

— **Važno opozorilo za hišne lastnike!** Vsi oni lastniki hiš, ki imajo iz katerega koli vzroka prazna stanovanja ali lokale, se opozarjajo, da prijavijo v smislu čl. 40. zakona o neposrednih davkih prazno stanje najkasneje tekom 14 dni po izpraznitvi. Kdor ne vloži prijave v pravočasnem roku, bo izvršen odpis zgradarine zaradi praznega stanja šele od dne, ko bo davčna uprava prejela prijavo. Prijavo, spisano na taksnem papirju po 6 lir je oddati pri tej upravi.

— **Dijake-inje vseh srednjih, strokovnih in meščanskih šol opozarjamo na naš** specialni najuspešnejši pouk iz vseh zaželenih predmetov. Ločeni oddelki po razredih in predmetih. Poučujejo gimnazijski profesorji. Vpisovanje vsakodnevno. Informacije: **Specialne instrukcije za srednje šole. Kongresni trg 2. v šolskih prostorih Trgovskega učnega zavoda.**

— **Opozarjamo vse interesente Večernega trgovskega tečaja,** da bodo predavanja letos v zgodnjih popoldanskih urah, ko obrati počivajo, v posebnem oddelku pa tudi pozno popoldne, tako da je obisk predavanj vsakemu omogočen. Pouk iz vseh trgovskih predmetov. Vpisovanje do 31. oktobra. Informacije — prospekte daje ravnateljstvo. **Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2.**

— **Specialni tečaji knjigovodstva, korespondence, stenografije, strojepisja, jezikov itd. pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2.** Vpisovanje dnevno, informacije in prospekti na razpolago. **Ravnateljstvo.**

— **Študentje,** ali že imate zgodovinsko povest mladega študenta »Izgubljeni poklic«? Naroča se v Mladinski založbi, Stari trg 30.

— **Praktična novost! Priročnik slovensko-italijansko-nemško-angleškega jezika** in Ročni obzornik. Skupno: broš. 20 lir, vez. 30 lir (dijaki popust). Dobi se v Šelenburgovi ulici nasproti »Ria« in v knjigarnah.

— **Vpisovanje v trgovsko učilišče Christofov učni zavod, Ljubljana. Domobranska 15,** za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti in za Višji trgovski tečaj ter vse ostale tečaje in oddelke se vrši še redno vsak dan dopoldne in popoldne ob običajnih uradnih urah. Informacije in novi prospekti brezplačno na razpolago. — Ravnateljstvo.

— **Višji trgovski tečaj sprejema kot redne slušatelje dijake(-inje), ki so dovršili višje razrede srednje ali strokovne šole** in one, ki so dovršili redni enoletni trgovski tečaj. Vpisovanje še ves teden. Na razpolago prospekt: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.**

— **Važno za vsakogar sedaj in v bodoče** je znanje knjigovodstva, korespondence, modernih jezikov, strojepisja itd. Novi dnevni in večerni tečaji se prično dne 19. oktobra. Izbira predmetov po želji. Pouk je dopoldne, popoldne in zvečer. Informacije in prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.**

— **Same slovenske vojaške pesmi bodo na sporedu glasbene prireditve velikih Frančiškovih križarjev. Kdor ima kolikokaj čuta za našo narodno pesem, se bo prireditve prav gotovo udeležil.**

— **Žegoza,** zadruga malih gospodarjev v Ljubljani, Gallusovo nabrežje 33, obvešča vse člane, da bo redno razdeljevanje krmil za oktober pričelo z 18. oktobrom, in sicer prvi teden (18. okt.) številke 1—1000, drugi teden (25. okt.) številke 1001—2000, tretji teden (2. novembra) številke 2001—3000, četrti teden (8. novembra) številke 3001—4000 in ostali. Razdeljevali bomo samo močno krmilo po 1 kg na enoto.

— **Vsa radio popravila vam točno, strokovno in z jamstvom ter s predhodnim pregledom in proračunom izvrši tvrdka Philips-Radio,** Ulica 3 maja 6.

— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni dnevni in večerni strojepisni tečaji** se prično v torek, dne 19. oktobra. Najuspešnejša desetprstna učna metoda. **Specialna strojepisna šola:** Največja moderna strojepisnica, raznovrstni stroji. Učnina je zmerna. Pouk po želji obiskovalcev dopoldne, popoldne ali zvečer. Informacije in prijave dnevno. Na razpolago brezplačni prospekt. — Posebni dnevni in večerni tečaji tudi za knjigovodstvo, korespondenco, moderne jezike itd. Izbira predmetov po želji. — **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.**

— **Pomoč pri učenju** pod nadzorstvom profesorjev nudimo dnevno po dve uri učencem **srednjih in ljudskih šol v posebnih tečajih.** Namen teh tečajev je **redna vsakodnevna priprava** dijakov (-inj) za naslednji dan iz vseh predmetov. — Tečaji za posamezne predmete, predvsem matematiko, trikrat tedensko. — Posebni tečaji za privatiste. — **Pouk vseh modernih jezikov** v oddelkih za odrasle in mladino. V interesu rednega in splošnega pouka vljudno obvešča cenjene starše, da vpišejo svojega otroka čimprej. **Pričetek pouka 15. oktobra.** Vpisovanje dnevno od 9—11. Učnina zmerna. **Vodstvo večih tečajev, Lictenturnov zavod.**

— **Pred kratkim je izšla** prva angleška slovnica za Slovence, kateri bo v nekaj dneh sledila še vadnica. Knjiga je okusno opremljena in velja 70 lir. Dobi se v vseh knjigarnah, v tiskarni Slovenija, in pri izdajateljici gospe Juliji Pajman, Trdinova ulica 7.

— **Kdor je kaj pošiljal lansko leto Kodretu Ivanu v Arandjelovac, naj se zglasi v pisarni »Knjižice« na Rakovniku.**

— **Lekarne.** Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: dr. Piccoli, Bleiweisova c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška c. 47; v ponedeljek: dr. Kmet, Ciril-Metodova ulica 43; mr. Trnkoczy, ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Šelenburgova 7.

Zobozdravnik

Dr. Valter Krušič

specialist za bolezni ust in zob je odprl ordinacijo v **Levstikovi ul. 22** (Vrtača)

Ordinira od 9. do 12. in od 3. do 7.

Telefon 49-85

Od dleta do pisalnega stroja

Po različnih vijugastih potih je hodilo naše pisalno orodje, preden je dobilo današnje oblike. Udarjali so z dleti v kamen, rezali s kovinastimi kosi v lesene plošče, slikali so z barvami in šopi las na svetle liste in obeljene lesene klade. Leta 3300 pred Kr. so naredili Egipčani iz stržena rastline, rastoče ob Nilovem ustju, ki jo poznamo z imenom papirus in so jo uporabljali za pisanje. Iz imena papirus je nastala beseda papir. Pole so poslikali s tankimi čopiči. Leta 3000 pred Kr. so imeli Kitajci povsem izoblikovano pisavo, ki je obsegala 40.000 pismenk. Navaden papir, kakršnega dandanes uporabljamo, je leta 105 po Kr. iznašel Kitajec Tsai-lun. Razne tuše in čopiče so leta 220 po Kr. v Kitajski vsi poznali.

V ostalem veku so z ostrimi pisali razili v palmove liste in lubje. V Grčiji so rekli železnim pisalom »stylos«. Pri Rimljanih je pergament izrinil papiros. V Evropi je pergament ostal v veljavi dotlej, dokler niso v srednjem veku iznašli papir, ki so ga poceni in v množicah proizvajali. V davnem Rimu so razili pisavo na voščene tablice, tablice so zvili skupaj in jih prevezali z ličnato vrvco.

Leta 593 so Kitajci že poznali tiskarstvo. In čez 200 let kasneje so Perzijci naučili ujete Kitajce izdelovanje papirja. Iz Perzije je prišlo to znanje v 12. stoletju v Evropo. Najstarejša evropska listina iz papirja izvira iz leta 1267 in je to neka italijanska pogodba.

Od leta 1650 je znano črnilo, ki so ga narejali iz saj, vode in gumija in ki je tako ostalo več stoletij, dokler ni kemična industrija iznašla novo črnilo.

Angleški kemik Jožef Priestley je leta 1770 priporočil za izbris napak v risbah s svinčnikom, koščke kavčuka. To zamisel si je dal patentirati in je sam začel proizvajati radirke. Čez pet let nato je stala v Parizu radirka štiri franke.

Francoz Louis Robert je leta 1798 iznašel prvi uporabni pisalni stroj. Papir je postajal vedno cenejši, zato so nastale nove pridobitvene panoge, časopisi so se neznansko pomnožili, izdelovali so dopisnice in ovojnice in leta 1830 je začel angleški knjigarnar Brewer na debelo izdelovati pisemske ovojnice.

Še večjo pocenitev papirja in lažje izdelovanje je iznašel nemški delavec Fr. G. Keller, ki je leta 1843 začel izdelovati papir iz lesa. Že v 16. stoletju so pisali važne listine z jeklenim peresom. A še leta 1818 je stalo kovinasto pero 3 do 10 goldinarjev. Gosje pero se ni dalo tako brž odgnati, ker ga je bilo laže dobiti in se je dalo večkrat in dobro prirezati. Leta 1828 je proizvajal Gillot v Birminghamu jeklena peresa s stroji; čez dve leti nato je iznašel Perry nekaj jako važnega: da so dobila peresa v sredi režo in so postala bolj pripravna in mehka. V tej obliki je ostalo jekleno pero skoraj nespremenjeno prav do teh dni.

Čim cenejši je bil papir, tem več ga je svet uporabljal. Kmalu ni človeku več zadoščala naglica s peresom in svinčnikom in pisave so se dozdevale premalo čitljive. Iz tega se je razvila zamisel za iznajdbo stroja, ki je tako rekoč vzel človeku pisanje iz rok ali ga vsaj olajšal. Anglež H. Mill je leta 1714 zgradil neko čudno reč, pisalni stroj, ki so se mu jako smejali. Leta 1855 so bile že precej pojasnjene potankosti pisalnega stroja in leta 1867 so Sheles, Shouté in Gliddon zgradili pravilno delujoči pisalni stroj, ki ga je že čez 7 let nato začel Remington na debelo proizvajati.

Zdaj smo že tako daleč, da nam sploh ni treba več pisati. Stroj napravi vse sam: govoriš na voščeno ploščo, ki vse povedano in narekovano s spremenitvijo glasov prenaša na pisalni stroj, ki potem samostojno piše, tako da ti je treba popisani list samo vzeti iz okvira. Ta naprava je še nepopolna, je tako rekoč še v povojih, a nemara je le še vprašanje desetletij, da bo prav tako nekaj navadnega, kot je zdaj pisalni stroj.

Truplo egiptovske kraljice Kleopatre

pokriva pariška zemlja

Dne 21. julija leta 1798, ko je francoska armada 15 dni dolgo korakala po pesku pod žgočim soncem Egipta, so prve čete zapazile v rumeni puščavi Giseh čudovite obrise piramid. Spričo njih se je razvijala bitka med z zlatom okrašenimi Mameluki paše Murad beja in francoskimi divizijami, ki so pod vodstvom generala Napoleona Bonaparteja izvojevali zmago. Kar je bilo v deželi kaj urednih zakladov, je romalo kot plen zmagovalcev na urnih jadrnicah skozi Sredozemsko morje v Francijo.

Semkaj so spadali tudi čudni zavoji trupel, mumije, ki jih je drzni duh gorečneža dvignil iz pokoja njih grobov. Celo Kleopatro, lepo egiptovsko kraljico, Cezarjevo in Mark Antonijevo ljubico, so prepeljali, in Parižani so jako strmeli, ko so namesto lepotice zagledali debel, valjast zavoj. A zanimanje za to čudovitost se je kmalu poleglo, zlasti še, ker je imel Pariz takrat še vse večje senzacije za ljudi na razpolago. Mumije so izročili rokam znanstvenikov v varstvo in so prišle v klet Narodne knjižnice, kjer so zašle v pozabljenje, medtem ko se je Napoleonov cesarski prestol kakor žrelo iz ognjenika dvignil iz rdečega morja revolucije, da se je kmalu zatem spet pogreznil in so novi podzemski pretresljaji razrušili evropsko ravnotežje.

Šele ko so leta 1871 začeli krog Pariza treskati nemški topovi in se je spet tresel francoski cesar za svoj prestol, je oživelo tudi v kleteh Narodne knjižnice. Tu sem so namestili francoske vojake in ti so se tu utaborili, kakor so se mogli in znali. A kmalu jim je začel presedati neznosen smrad po mrličih.

Jean, Baptiste in Pierre so se dvignili s svojih pogradov in so začeli iskati med vso tisto šaro in ropotijo, kaj bi bilo vzrok temu strašnemu smradu. Kmalu so spoznali, da so dva tisoč let stare mumije začele trohneti v vlažnem ozračju kleti. Znanstveniki so dandanes tako daleč, da morejo priklicati v življenje dele kožnatega tkiva onih mumificiranih trupel na podlagi umetnega hraniva. Vprav to življenje je bilo tisto, kar se je hotelo slednjič razkrojiti, da bi, kot vse, kar je človeško, preminulo. In francoski vojaki so storili to, kar je bilo za to potrebno, zgrabili so mumije, jih odnesli ven na vrt, ki meji na galerijo Mazarin, in so jih pokopali v jamo.

Tako so stali Jean, Baptiste in Pierre v mraku nastopajočega večera ob grobu egiptske kraljice, medtem ko so nemški oblegovalni topovi streljali ko v poslednje počeščenje. A zaradi zmage Nemcev se je zgodilo, da se je morala Kleopatra tudi to pot umakniti važnejšim političnim dogodkom, in tako je njen grob pozabljen, da nihče prav za prav natančno ne ve, kje je slednjič našla svoj mir.

Zahvala

Zahvaljujem se primariju **dr. Otonu Bajcu** za njegov trud in skrb, ko me je s svojo požrtvovalnostjo in spretno roko in s pomočjo častitih sester v Leoništču rešil težke in nevarne bolezni, za kar mu ostanem do smrti hvaležen. **Lapuh Miha**
Poljanska cesta 15, Ljubljana.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

Drama:

Nedelja, 17. oktobra, ob 14: »V Ljubljano jo dajmo«. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol. — Ob 17: »Cvetje v jeseni«. Izven. Cene od 22 lir navzdol.
Ponedeljek 18. oktobra: Zaprto.
Torek, 19. oktobra: Zaprto.
Sreda, 20. oktobra, ob 16: **Kovarstvo in ljubezen«.** Red Sreda.
Četrtek, 21. oktobra, ob 16.30: **»Potopljeni svet«.** Premiera. Red Prvi.

Opera:

Nedelja, 17. oktobra, ob 16: »Madame Butterfly«. Izven. Cene od 32 lir navzdol.
Ponedeljek 18. oktobra: Zaprto.
Torek, 19. oktobra, ob 16: »Thaiss«. Red Prvi.
Sreda, 20. oktobra: Zaprto. (Generalka.)
Četrtek, 21. oktobra, ob 16: »Netopir«. Operета. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Poizvedovanja

Osebo, ki je v četrtek zvečer v Drami pomotoma v žepu odnesla damske rokavice, naprošam, da jih odda garderoberki v Drami proti nagradi.

Spored Nemške akademije

Novi tečaji nemškega jezika

Lektorat Nemške akademije v Ljubljani je izdal svoj program za šolsko leto 1943/44.

Nemška akademija ima po zakonu, ki ga je izdal Führer dne 15. novembra 1941 nalogo, da razširi nemški jezik in nemško kulturo. Nemška akademija je postala temeljna organizacija za nemško kulturo, izpolnjujoč na ta način svojo vzvišeno nalogo pospeševati na strogo znanstveni podlagi raziskovanje in študij nemškega jezika, ter omiko.

Lektorati — izvršni organi Nemške akademije — razvijajo svoje delovanje, to je pospeševanje študija nemškega jezika v inozemstvu z vso znanstveno strogostjo in strogo metodo.

Med šolskim letom (1. XI. 1943—1. VII. 1944) se vršijo tečaji nemškega jezika, predavanja, koncerti in druge prireditve.

Tečaji nemškega jezika obsegajo:

1. Nižji tečaj (za začetnike) 2. srednji tečaj (za one ki imajo že osnovno znanje jezika) 3. višji tečaj (splošni pregled zgodovine, književnosti in gospodarskega in kulturnega življenja v Nemčiji. 4. Konverzacijski tečaj (obravnava praktičnih vprašanj in nemške literature). 5. Tečaj za poklicno specializacijo (poglobljen študij gramatike, čitanje in konverzacija z ozirom na razne veje specializacije.)

Vpisovanje za tečaje in predavanja, traja od 18 do 31 oktobra 1943. Ob tej priliki je prinesti s seboj dve sliki za legitimacije. — Lekcije, trajajoče po eno uro, bodo trikrat na teden.

V načrtu so sledeči tečaji:

Popoldanski tečaji od 15 do 19, ki bodo trajali 8 mesecev. — Za informacije se je obrniti na tajništvo v Beethovnovi ul. 14/I., vsak dan od 10 do 12 in od 16 do 18.

Slovenski Rdeči križ — javnosti

Z odlokom predsednika pokrajinske uprave je bil vzpostavljen Pokrajinski odbor Rdečega križa, pod imenom Slovenski Rdeči križ. Vodstvo Slovenskega Rdečega križa je prevzel celotni stari odbor, ki je prevzel tudi vse tiste naloge Rdečega križa, katere je opravljal do svojega razpusta. Slovenski Rdeči križ se dobro zaveda svoje naloge kot ustanove, ki more služiti nepristransko vsem, posebno pa po vojni prizadetim.

Z ozirom na svoja omejena sredstva si je odbor SRK določil zaenkrat naslednje prvenstvene in glavne cilje:

6. V sedanji dobi je Slov. Rdečemu križu najnujnejša in najvažnejša naloga repatriacija, t. j. informacijska služba in delo za vrnitev bivših vojnih ujetnikov, internirancev, konfiniranccv, zapornikov in pogrešancev v domovino. V ta namen vrši Slovenski Rdeči križ obvezno poizvedovalno in informacijsko službo za vzpostavitev stikov med svojci in pogrešanci v tujini. Za to delo posluje pri Slovenskem Rdečem križu poseben oddelek za skupne in posamezne poizvedbe. Kdor želi, da posreduje Slovenski Rdeči križ zanj, izpolni v pisarni posebno tiskovino z vsemi potrebnimi podatki in morebitnimi kratkimi obvestili za naslovnika (največ do 25 besed).

V posebnih primerih poizveduje Slovenski Rdeči križ tudi potom društev Rdečega križa v drugih državah in po Mednarodnem Rdečem križu.

S temi svojimi poizvedbami bo Slovenski Rdeči križ skušal obenem ugotoviti število in položaj naših po vojni prizadetih rojakov izven domovine ter dobiti s tem zanesljivo podlago za svoje še važnejše delo, t. j. akcijo za vrnitev internirancev, konfiniranccv, bivših vojnih ujetnikov, pogrešancev in zapornikov v domovino.

2. Ravno tako važna naloga Slovenskega Rdečega križa je *zbiranje prostovoljnih prispevkov v denarju,* obleki, perilu, obutvi, potrebščinah za dojenčke in živilih *za pomoč povratnikom.* Obračamo se do usmiljenih src, ki imajo smisel za nesrečo bližnjega, da nam pri našem delu pomagajo s tem, da oddajajo svoje darove v pisarni Slovenskega Rdečega križa na Gosposvetski cesti št. 2, ali pa sporoče v tej pisarni, da jih pridejo zastopniki Slovenskega Rdečega križa prevzet.

3. Slednjič je neodložljiva naloga Slovenskega Rdečega križa, da zopet obnovi delo v sanitetni sekciji. Ta sekcija mora biti pripravljena in usposobljena za potrebe zdravstvene službe, ki utegnejo nastopiti vsak čas. S svoječasnim razpustom Rdečega križa so razpadli tudi vsi njegovi pomožni oddelki, zlasti organizacija samarijanov in bolničarjev. Danes je nujno, da se ti oddelki obnove in ožive za aktualne naloge. Slovenski Rdeči križ bo pozval v bližnjih dneh svoje bivše sodelavce in povabil tudi nove, da stopijo v vrste prostovoljnih sotrudnikov.

Pisarna Slovenskega Rdečega križa je odprta in na razpolago vsakomur brezplačno, povrniti je le izdatke za tiskovine. Pisarna Slovenskega Rdečega križa v Ljubljani posluje za stranke vsak dan razen nedelj in praznikov na Gosposvetski cesti št. 2, dopoldne od 8 do 12. — Predsednik: dr. Fettich.

Iz Hrvaške

Veliki glasbeni natečaj za opero in kantato. Poverjeništvo za vzgojo in propagando v Glavnem ustaškem stanu v Zagrebu je razpisalo natečaj za glasbeno-scensko delo in vokalno-instrumentalno delo, ki bi bili pripravni za izvedbo slovesnih proslav hrvatske državnosti. Natečaj za glasbeno-scensko delo, t. j. za opero, glasbeno dramo ali podobno glasbeno-scensko delo v enem dejanju ali v več slikah določa dve nagradi. Prva znaša 200 tisoč kun, druga pa 100 tisoč kun. Prva nagrada za vokalno-instrumentalno delo v obliki slovesne kantate za zbor in orkester z ali brez solistov pa znaša 150 tisoč kun, druga pa 75 tisoč kun.

Nad 4 milijone litrov piva so porabili v Zagrebu v enem letu. Med raznimi industrijskimi podjetji v Zagrebu zavzema odlično mesto tudi tamošnja pivovarna, ki pa zaradi sedanjih vojnih razmer ni v popolnem obratu, kar je čisto razumljivo, ker so morali potrebne surovine, predvsem ječmen, porabiti za važnejše svrhe, t. j. za prehrano. Toda kljub temu se pivovarna trudi, da s svojo proizvodnjo pokrije glavne potrebe tako Zagreba, kakor tudi pokrajine. V lanskem proizvajalnem letu je zagrebška pivovarna proizvela nad 70.000 hl piva. Od te količine je porabil Zagreb okoli 40.000 hl, ostanek pa pokrajina. V pivovarni je trenutno zaposlenih 300 delavcev in delavk. V zadnjem času je pivovarna postavila tudi novo poslopje za smolarno, trenutno pa gradi 70.5 m visok industrijski dimnik.t

Krešimir Baranović odpotoval v Bratislavo. Znani hrvatski skladatelj in dirigent Krešimir Baranović je odpotoval za 4 mesece v Bratislavo, kjer bo na prošnjo slovaške vlade prevzel glasbeno vodstvo slovaške radijske postaje, pripravo in dirigiranje več opernih del v bratislavski operi in pripravo vse simfoničnih koncertov.

Odredba o dokladah nosilcev zlatih in srebrnih kolajn za hrabrost. Na predlog hrvaške vlade je Poglavnik dr. Pavelič podpisal odredbo, po kateri bodo dobivali vsi nosilci zlatih in srebrnih kolajn stalne mesečne doklade. Nosilci zlate kolajne bodo prejemali po 5000 kun srebrne pa 500 kun. Doklade bo izplačevala državna blagajna vsem nosilcem zlatih in srebrnih kolajn do njihove smrti, po njihovi smrti pa njihovim zakonitim ženam, odnosno najstarejšemu otroku do njegove polnoletnosti, ali pa odlikovančevi materi odnosno očetu.

Ostre kazni za narijalce cen v Zemunu. Gospodarski odsek zemunske policije je v zadnjem času določil nove cene za zemunski trg in zemunske hotele ter gostilne. Izvrševanje odredbe je policijska oblast strogo nadzirala ter je ugotovila, da se je več gostilničarjev ni držalo. Zato je kaznovala solastnika znanega zemunskega hotela in restavracije »Central« Otona Sartorija z zaporom treh mesecev, denarno globo 250.000 kun in s trimesečnim prisilnim bivanjem v delovnem taborišču. Prav tako je kaznovan lastnik gostilne »Sedam gramičara« Slobodan Dragutinović in lastnik »Gradjanske gostione« Nikola Močan, vsak z zaporno kaznijo 30 dni in z denarno kaznijo 100.000 kun.

Imenovanje viteza Vilka Begiča za državnega svetnika. Poglavnik NDH je s svojo odredbo razrešil Poglavnika generala Vilka Begiča dolžnosti državnega tajnika v vojnem ministrstvu ter ga je imenoval za državnega svetnika.

Iz Srbije

Nadaljnje prijave prostovoljcev v Srbiji. Iz Čačka, v srednji Srbiji, poročajo, da se v tamošnjem mestu prijavljajo v vedno večjem številu prostovoljci za borbo proti partizanom.

Ustanavljanje otroških vrtcev v Srbiji. Upravni odbor Nedičevega sklada je sklenil odpreti več otroških vrtcev tako v Beogradu, kakor tudi v vseh večjih pokrajinskih mestih. V novoustanovljene otroške vrtce bodo predvsem sprejemali otroke tistih mater, katere so zaposlene v industrijskih podjetjih.

Županu Št. Vidrihu v spomin

Ajdovec obhaja žalostno obletnico. Dne 16. okt. 1942. je na Brezovi rebri, v bližini doma padel, zadet od partizanskih krogel g. Štefan Vidrih, župan v Ajdovcu. V najlepši življenjski dobi, na pragu štiridesetih let, sredi bogatega dela za občino, svoj rojstni kraj in svoj dom je moral umreti.

Šest let je nesebično trpel in delal za občino in za blagor vseh občanov, tudi tistih, ki so mu stregli po življenju. Do vseh je bil dober in pravičen. Vsem je rad pomagal.

Njegova smrt je pretresla vsa poštena srca v Ajdovcu in okolici. Vsa župnija je jokala ob grobu svoje prve žrtve, kakor bi slutila strašne dneve, ki so kmalu nato nanjo prišli.

Ob obletnici tvoje smrti, blagi Štefan, se te z največjo hvaležnostjo spominjamo. Obljubljamo ti, da tebe in tvojih dobrih del ne bomo nikoli pozabili. Najdražje, kar si imel — življenje — si daroval za svoj narod. Prosi pri Bogu, naj skoraj reši naš narod in tvoj rojstni kraj iz stiske, v katero so ju pahnili brezsrčni brezbožniki! Počivaj v božjem miru!

Če do 1. novembra t. l. bomo sprejemali naročnike na zbirko **»SVET«**

DENAR
Dr. VL. MURKO
LADJE
H. van LOON

sta dve knjigi zbirke »Svet«, ki sta vzbudili splošno pozornost. — Obe knjigi dovolj dokazujeta resnost in pomembnost te poljudno znanstvene zbirke knjig, ki je edina te vrste med Slovenci!

Knjige so bogato ilustrirane! — Naročite se pravočasno na zbirko „SVET"

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama: Tavčar-Šest: Cvetje v jeseni

Danes nam je Cvetje v jeseni kot pozdrav iz davnih dni, morda spomin na srečni čas, ki smo ga nekoč preživeli daleč od mesta. Zato je bilo v gledališču prijetno in toplo, ko smo gledali to povest na odru.

A bila je to res samo povest. Film nam bi mogel pokazati poleg zgodbe še naš svet, knjiga nam ga lahko opiše v čudovitih barvah, oder pa nam more pokazati samo ljudi, ki kramljajo, če jih ne vodi močna, življenjska ideja. Cvetje v jeseni ni povest z močnim dejanjem, to je epska zgodba, mirna, tiha, idiilična. Povest o dr. Ivanu in Meti Presečnikovi, o kmetih, njih delu in sreči na Jelovem Brdu. Zgodba o lepi ljubezni nedolžnega dekleta in o ljubezni moža, ki bi pustil svoj advokatski poklic in se v romantičnem navdušenju preselil na kmete. Pred nami živi vas, odeta s tenčico romantike in ljudje, ki so sicer sredi dela, a nekam praznično nastrojeni. To zgodbo je dramatiziral prof. Šest. Dal jo je v okvir enajstih slik z uvodom in zaključkom. Delo je opravil z razumevanjem in z ljubeznijo ter s spoštovanjem do pisatelja. Besedila ni spreminjal, ampak je položil osebam v usta Tavčarjeve stavke. Le tu pa tam jih je ponovil in včasih premaknil. Vendar dramatizator in režiser ni mogel nuditi tega, kar nam je dal pisatelj. Tista idila in tišina, ki je tako značilna za Tavčarjevo povest, ni mogla na odru povsem oživeti. Včasih se je pojavila, a se je kmalu umaknila učinkovitejšim dogodkom. S tem, da je dramatizator obdržal pisateljevo besedilo, je naletel na to težavo, da je včasih čas dogodko prehitel. Zmanjkalo je besed med dogodki (obed, večerja...), ali pa je prezgodaj napočil dan (vasovanje...). Zato je bilo nekaj zadrege včasih, tako n. pr. med košnjo, ko naenkrat tekma konča pred gledalci, ki morejo tekmeca občudovati brez besed, ker jim jih ni dal Tavčar, ali pa žegnanje, kjer ljudje vendar premalo govore itd. Uspešna dramatizacija Cvetja v jeseni se nam zdi nemogoča. Prof. Šest je prijel stvar od lažje strani in predstave bodo imele še uspeh, ker je v njih vendar toliko domačega življenja. Nam pa se zdi, da bi bilo boljše pustiti povest tako, kot je napisana.

Predstava je bila skrbno pripravljena. Posamezne slike so vezale med seboj narodne pesmi, ki jih je izbral zelo posrečeno za to priliko prof. Matija Tome. Režija je uporabljala zaveso, ki sta jih odgrinjali dekleti v narodnih nošah. Dihalo je domače vzdušje in kmečko zdravje iz vse predstave. Slike so bile naštudirane skrbno, po večini posrečeno. Neprirodno je bilo žegnanje, vasovanje in pa ljudje odhajajo drugače po končanem delu iz hiše, pa tudi gospodinja se na drug način poslavlja; mati je sploh pri večerji in podobnih prizorih preveč potisnjena v ozadje. Prisiljenost je bilo čutiti tudi pri koscih in drugih delavcih: bili so premalo kmetje, prenerodno in prenežno so prijemali orodje v roke in preveč praznični so. Najslabotnejši je pa prizor ob trlicah. To res niso kmetice, pa vse drugače so obnašajo takrat.

Igralci so se potrudili in so v splošnem ustvarili zdrave in dobre tipe naše vasi. Zelo priroden je Boštjan g. Cesarja, Barbara ge. P. Juvanove, dekla Liza ge. Rakarjeve in hlapec Daniel g. Lipaha, le da ni obdržal prav do konca zamišljenega tipa (šepanje!). Zelo lepo podobo trpeče kmečke žene je ustvarila ga. Kraljeva, gg. Vl. in M. Skrbinšek pa lepa lika vaščanov, ki po spoznanju krivde drug drugemu odpustita. Dr. Ivan g. Levarja je bil sicer dober in prepričevalen, le njegov zanos ni v skladu s tistim tako dognanim realizmom ki vlada v vsej povesti. Ga. A. Levarjeva je ustvarila lepo in prisrčno podobo nedolžnega, kmečkega dekleta in je prepričljiva posebno v svoji naivni lahkotnosti. Zdravnik g. Gorinška je nekoliko sunkovit, vendar original, ki bi ga utegnili tudi srečati. Od ostalih igralcev je še posebno ugajal g. Savinski kot gospod Jakob. V njem je zaživel zelo naravno dober, vse razumevajoč dušni pastir.

J. P.

Mrkun: Obrt in trgovina velikolaškega okraja

Župnik Mrkun je ustanovil svojo lastno Narodopisno knjižnico, ki jo je začel s svojo Etnografijo velikolaškega okraja ter opisal v prvem zvezku Kmetijstvo. Naš list je prinesel o tem zvezku že oceno, danes pa moremo pribiti tudi to, da so jo v znanstvenih narodopisnih krogih z velikim veseljem sprejeli. V njej zopet človek, ki živi tesno z ljudstvom na podlagi lastnega opazovanja ter gradiva, nabranega v mnogih letih, vestno in natančno beleži vse, kar more zanimati slovenskega etnografa ter tako ohranja za bodočost pristna naša kmečka imena opravil, orodja i. t. d., obenem pa tudi običaje, ki so zvezani s kmečkim stanom. Staro izumira in vstaja novo: in župnik Mrkun z ljubeznijo sprašuje po starih izročilih ter beleži še ohranjena, v čemer je največja zasluga njegovega g r a d i v a. In tako gradivo je zbral sedaj tudi za obrt in trgovino velikolaškega okraja, ki jo je izdal v Narodopisni knjižnici zv. 2., str. 88. V nji je podal opise nekdanjih obrti, ki so bile razširjene v tem okraju, tako najprej način pridobivanja lanu ter razvoj platnarstva, klobučarstva, slamnikarstva itd. Pri tem opiše natanko vse orodje z lepimi starimi imeni, obenem pa je preskrbel v učitelju Ljubiču tudi dobrega risarja ki ponazori vse imenovane dele strojev in ročnega orodja, za kar bo vsak hvaležen zbiratelju, še celo pa slovenski pisatelji. Na ta način opiše vse domače obrti (krojaštvo, čevljarstvo, sodarstvo, sedlarstvo, obodarstvo, zobotrebstvo, apnenčarstvo, fužinarstv itd. itd.). Vsi stanovi so zastopani ki predstavljajo malo obrt v okraju, pa tudi veliki obrti se ni izognil. Tako omenja razvoj tovarne za železo v Ponikvah razne stolarne in mizarne ter veliko žago na Robu. Ko tako predstavi vse male obrtnike in velike, kolikor jih je, opiše tudi trgovino: trgovine z mešanim blagom, trgovanje po hišah, svinjarijo, kupčijo s pridelk z gozdnimi sadeži, z zdravilnimi zelišči, jajčarice, prodajalce soli, kupčijo s ptiči s polhi, predvsem pa s suho robo. Ne bi bi pregled ponoln, če bi ne omenil tudi — tihotapstvo.

Tako je tudi v tem zvezku gospod župnik podal mnogo gradiva za etnografsko spoznavanje velikolaškega okraja, za kar mu bodo hvaležni vsi naši narodopisci. V njej je mnogo gradiva tudi za zgodovino tega okraja. Tako župnik Mrkun nadaljuje delo naših zaslužnih dušnih pastirjev v preteklosti, ki so ves svoj prosti čas posvečali raziskavanju svoje fare ali okraja ter potomcem zapuščali lepa dela iz lokalne zgodovine. Lepo delo Mrkunovo iz etnografije naj bo zgled tudi za druge delavce na terenu: kjer danes lahko zbirajo in ohranijo mnogo zanimivosti iz preteklosti svojih vasi, trgov in mest. Knjigo priporočamo.

tl.

Križanka št. 109

Vodoravno: 1. in 54. naslov zbirke narodnih pesmi, 16. rtič, 17. konica, 18. oseba iz Reymontovih Kmetov, 19. francoski književnik, 20. mesto v Vojvodini, 21. polet, 22. mesto v Dalmaciji, 23. vrsta ondulacije, 24. ovijalka, 25. glasbeni izraz (tujka) 26. slovenski pesnik, prireditelj zbirke pod 1. vodoravno, 35. utežna mera, 39. del naslova, 40. martra, 42. jezero v Abesiniji, 44. hrvatska znanstvena publikacija, 45. kraj na Štajerskem, 46. orožje, 47. svetlobno telo, 48. matematični izraz, 49. nordijsko žensko ime, 50. klica, 51. del noge, 52. kraj na Notranjskem, 53. graja, 54. glej 1. vodoravno.

Navpično: 1. del roke, 2. ozračje, 3. žensko ime, 4. del kmečke kuhinje, 5. sloj, 6. krogla, 7. svetopisemski prerok, 8. ruska reka, 9. poslopje, 10. kraj v Dalmaciji, 11. reka na Madžarskem, 12. potnik (tujka), 13. mestno zabavišče, 14. nordijsko božanstvo, 15. del očesa, 26. korenjak, 27. nekdanja Ljubljana, 28. del dneva, 29. leposlovno delo, 30. del volovske opreme, 31. lesena posoda, 32. Chateaubriandova povest, 33. del roke, 34. turški državnik, 36. plug, 37. napitek, 38. reka v Italiji, 40. vrsta vrb, 41. kovina, 43. del snovi.

Rešitev križanke št. 108

Vodoravno: 1. Frančišek Asiški, 16. jokavka, 17. Prlek, 18. Ars, 19. bad, 20. Erna, 22. abranek, 23. red, 25. akacija, 26. Mohor, 28. dver, 30. ave, 32. Dane, 34. Kana, 35. Samo, 36. peča, 38. kača, 39. jok, 42. Uri, 44. peza, 45. brv, 46. Barba, 49. Majar, 50. Adrija, 51. holm, 52. Marija Kmetova.

Navpično: 1. fjord, 2. Rob, 3. akademija, 4. nada, 5. čveka, 6. ikra, 7. Sanca, 8. ep, 9. kraja, 10. alba, 11. ser, 12. Ika, 13. Šanghaj, 14. Kreon, 15. iskra, 21. Aida, 24. Eva, 26 meč, 27. Oka, 29. ropar, 31. vezaj, 33. Navje, 35. sum, 36. Peri, 37. čada, 38. Krim, 40. obla, 41. Kam, 43. Ram, 45. brk, 46. bat, 47. Aho, 48. rov.

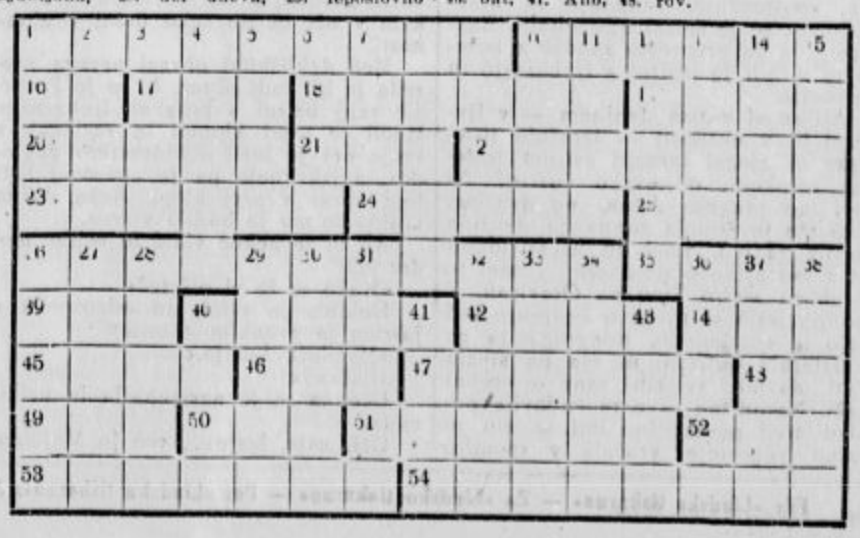

MALI OGLASI

Službe iščejo

MLADA GOSPA vestna in poštena, zelo dobra tipkarica — nujno prosi namestitve za ves dan ali za nekaj ur dnevno. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5453. (a

Službe dobe

GOSPODINJSKO pomočnico vajeno tudi nekoliko kuhe, išče boljša mala družina. Plača dobra, lep postopek. Naslov v upravi »Slov.« pod 6962.

POSTREŽNICO za dva popoldneva tedensko sprejmem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6930. b

POSTREŽNICO ali služkinjo iščem k 3-članski družini. Banič, Vilharjeva 39-I.

2 MLINARJA za valjčni mlin zmožna in mlinarja za izdelovanje kaše na kamnih sprejme valjčni mlin Franz Majdič, Vir, Domžale. (b

HLAPCA konjskega, za prevoz mlinskih izdelkov in navajenega poljskih del sprejme mlin Majdič Franz, Vir, Domžale. (b

MLADO DEKLE za pomoč gospodinji ali postrežnico za dve uri dopoldne in 2 uri popoldne iščem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6988.

SPREJMEM TAKOJ ali s 1. nov. kuharico za vsa gospodinjska dela k manjši družini vajeno otrok, ob prostem času v pomoč pri šivanju. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7049. (b

KUHARICO staro 30—40 let, ki bo obenem pospravljala stanovanje, iščemo. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Katoliška družina« št. 7048. (b

ZA KNJIGOVODSTVO in event. računstvo, korespondenco iščemo učno moč, komercijalista ali strokovnjaka z izpitom ozir. akademsko izobrazbo. Ponudbe nujno takoj na upravo »Slov.« pod »Knjigovodstvo« 7044.

BRIVSKEGA pomočnika sprejmem takoj ali po dogovoru. Božič Vladka, Tavčarjeva 4. (b

ŠIVILJA sprejme pomočnico in vajenko. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7024. (b

Kupimo

RADIO APARATE kupuje po najvišji ceni tvrdka: »Everest«, Prešernova 44. k

Kupim prazne STEKLENICE vseh vrst in dobro plačam. - B. Guštin, Vodnikov trg 2.

PISALNI STROJ dobro ohranjen, kupimo. Pellegrino, Kolodvorska 9. k

PEŠKE buč in sončnic kupim po višji ceni ali zamenjam za drugo blago. - Ponudbe upravi Slov. pod »Sončnice« št. 6960. k

KUPIM star avstralski oposum, rjav perzijaner, star rjav in črn krzneni plašč. Kovačič, Stari trg 21/II, v hiši kavarne Zalaznik.

FOTOAPARATE kupim — fotopribor kakor tudi druge slične predmete kupuje proti takojšnjemu plačilu ali posreduje prodajo ugodno in uspešno. Velik krog dobrih interesentov. »Fototehnika«, Bleiweisova 15.

STARO ŽIMO in žimnice kupimo. — Plačamo dobro. Trgovina Ogled, Mestni trg št. 3, vhod skozi vežo.

MLATILNICO dobro ohranjeno ročno ali malo pogonsko, kupim takoj. Černe, Za vasjo 6. (l

ZELJE V GLAVAH kupuje Gospodarska zveza. Producenti dobijo prevoznice v njeni pisarni Bleiweisova (Tyrševa) cesta 29. (k

SLAMOREZNICO kupim novo ali dobro ohranjeno. Plačam dobro. Ignac Marinčič, Horjul 92, ali Vreček, Rimska cesta 19. (k

KUPIMO pisalne stroje po najvišjih dnevnih cenah. »Everest«, Prešernova št. 44. (k

ŽELEZNO BLAGAJNO stoječo kupi Everest, Prešernova 44.

IZREDNO DOBRO plačamo za gume (za bicikle, motorje in avtomobile), biciklje in motorna kolesa. — Merkur, Puharjeva 6.

OTROŠKI VOZIČEK globok, prvovrstno ohranjen, kupim. Petelin, Predjamska 82.

ŽENSKE GOJZERCE št. 41, dobro ohranjene, kupim. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7025. (k

Prodamo

BREZOVE METLE držaje in lopate, omela itd., dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29 in Maistrova 10. j

POSODO ZA KISANJE zelja dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29.

Prodam nekaj SODOV od 30—50 litrov, primernih za kislo zelje, po zmerni ceni. — B. Guštin, Vodnikov trg 2

Tel. 40 88
DRVA
PREMOG
GOMBAČ
GLEDALIŠKA 14

NOV KAUČ naprodaj. Naslov upr. Slov. pod št. 6921. l

MOŠKO SUKNJO usnjeno, zelo dobro ohranjeno, prodam. - Bleiweisova c. 51 a-III, desno. l

ZEPHIR PEČ 12 cevna, naprodaj za 6000 lir. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 6957.

KRZNENO JOPO prodam. Ogleda se pri hišnici. Pred školijo št. 19. (l

SUKNJIČ in jesenski površnik, še dobro ohranjen — prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod 6998. (l

Premog
DRVA
I. POGAČNIK
LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 5
Telefon št. 20-59

NOVO POSTELJO s peres. žimnico ugodno prodam. Milka Završnik, Vogelna 5.

NOVE RJUHE predvojno blago, prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod 6992. (l

OTROŠKE SNEŽKE št. 24 zamenjam za večje. Vraničar, Pokopališka 1-I. (l

PRODAM moško obleko, dekliški plašč in kostumček. Barvarska steza št. 6. (l

MOŠKE ČEVLJE črne, nove nizke št. 40, proda Marija Velkavrh, Sv. Petra c. 66.

ZAVESE lepe za dve okni poceni prodam. Omerza, Tyrševa cesta 6-I.

PRODAM več novih kompletnih oken in vrata. Vprašati: Blatnik Ignacij, Veliki stradon 7. (l

LESENEGA KRISTUSA ročno delo, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7035.

PISALNI STROJ prenosljiv s kovčegom, tovarniško nov, poceni prodam. Naslov pri upravi »Slov.« 7033. (l

ZIMSKO SUKNJO moško, sivo obleko, čevlje št. 41, prodam. Vodnikov trg 4-I. (l

Stanovanja iščejo

STANOVANJE 1 ali dvosobno, komfortno, iščeta zakonca. Eventuelno plačava v naprej polletno najemnino. Cenj. ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Predplačilo« 6997.

SOLIDNA STRANKA z otrokoma išče za takoj ali pozneje sončno in čisto dvosobno komfortno stanovanje, blizu cestne železnice. Ponudbe oddati upravi »Slov.« pod »Točen plačnik« št. 7051. (c

Sobe iščeto

DIJAK išče sobo z vso oskrbo ali brez. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dobro plačana« 6903.

DIJAKINJA išče sobo kot sostanovalka. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 6886.

PRAZNO SOBICO s štedilnikom — išče starejša ženska. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Mirna« 6959. s

ENO ALI DVE SOBI prazni, čisti, išče v centru. Plača tromesečno naprej. Slaščičarna Morela, Igriška ulica. (s

Posestva

»GLOBUS« pisarna za nakup in prodajo nepremičnin, Petrarcova ul. 26, ima v prodaji več zelo ugodnih stavbnih parcel, komfortno enodružinsko vilo v severnem delu mesta.

ZEMLJIŠČI ALI HIŠO kupim v Ljubljani. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Takoj« št. 7018. (p

Stroji

ELEKTRO-MOTORJI 3 PS, 4.5 PS, 6.5 PS, 20 PS, za 380 volt 50 period z zaganjači, novi se ugodno prodajo. Ogled in pojasnila pri »ELHOMA« J. Slejko, Sv. Petra c. št. 5. (x

NOV VRTALNI STROJ do 15 mm vrtanja, 2 brzini, prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7037. (x

Denar

O POSOJILIH na hiše in posestva dobite informacije Ljubljana, Beethovnova ul. 15-II levo pri Jugo-kredit

DRUŽABNIKA za ključavničar. obrt, iščem. Naslov v upravi »Slov.« pod 7055. (a

400.000 LIR VLOŽIM v zdravo podjetje ali pristopim kot družabnik. Posedujem tudi krasne dvoriščne lokale sredi mesta, lokaler tudi razne koncesije. Nujne ponudbe v upravo »Slov.« pod »Pošteno delo« 7043.

Obrt

Pozor stavbeniki in hišni posestniki!
Dobavljam, polagam in stružim stare PARKETE
JOSIP BRLEC
Ljubljana
KOLODVORSKA 28

KRZNAR modernizira plašče, popravlja vsake vrste kožuhovino in izdeluje prinešene kože. Kovačič, Stari trg 21/II, v hiši kavarne Zalaznik.

Kurivo

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA CESTA
in Frančiškanska 10
Telefon 29-51

Pouk

AKADEMIK reven in marljiv, daje instrukcije za ljudsko in srednjo šolo. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Marljivo poučuje« št. 6920. u

VESTEN UČITELJ pride za 8—10 lir ali skromen obed poučevat na dom: violino, za mojstrski izpit in nemščino, italijanščino ter vse predmete ljudskih in nižjih srednjih šol. Naslov oddajte v trgovini Pučnik K., Frančiškanska 3. (u

GOSPA POUČUJE nemščino in italijanščino po posebno hitri metodi. Cene ugodne. Rimska 10, I., desno.

UČITELJICA in absolventka abiturijentskega tečaja, s perfektnim znanjem in diplomo italijanskega jezika, poučuje italijanščino in nemščino po hitri in uspešni metodi. Sprejme tudi temu odgovarjajoče zaposlitev. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Zaposlitev« št. 7019. (a

ANGLEŠČINO poučujemo po hitri in uspešni metodi. Cena zmerna. — Pridem na dom. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Pouk« št. 7021. (u

ANGLEŠČINO izgovarjavo, konverzacijo poučuje akademsko izobražen gospod. Ponud. na upr. »Slov«. pod »Pridem na dom« št. 6996. (u

STARŠI! Vaši otroci-dijaki vseh šol dobe vsestransko učno pomoč in nadzorstvo. Honorar nizek. Prijave vsako dopoldne. - Diplomirani filozofi, Novi trg 5, levo. (u

Filatelija

FILATELISTI! Ugoden nakup raznih filatelističnih novosti: znamk, filatelistične literature, katalogov in raznih albumov itd., dobite pri filateliji MLADINSKE ZALOŽBE v Ljubljani, Stari trg št. 30.

Pohištvo

MODROCE
patentne posteljne mreže, otomane, moderne kauče in fotelje nudi solidno in po nizki ceni
RUDOLF RADOVAN
tapetnik
LJUBLJANA
Mestni trg štev. 18

SPALNICE jedilnice, kuhinjske opreme si brezobvezno ogledate: Medvedova št. 28, pri Ilenskem kolodvoru - Odprto: torek, četrtek, sobota od 15.—18. ure. š

OGLEJTE SI vsak dan od 3—5 moderno spalnico in kuhinjo v gostilni Celovška c. 72. š

SPALNICO iz mehkega lesa, kompletno, prodam. Pozive se v upravi »Slovenca« pod 7017. (l

PRODAM več kuhinjskih oprem. Zaloga pohištva Venturini L., Florjanska št. 31. Ogled in sprejemanje naročil v ponedeljkih, sredah in petkih pop. od 2—6.

ČEDNA SPALNICA s trodelno omaro, izvrstno ohranjena, samo les prodam za lir 5000. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6984.

POHIŠTVO dobro ohranjeno, spalnice, posamezne omare, kredence, predsobno garnituro, fotelje, gugalni stol, velike mize in drugo ugodno proda Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). (š

Vajenci

VAJENCA sprejme ključavničarstvo Šetina Rok, Zaloška cesta 10. (v

MODNI SALON Tavčar sprejme vajenko, ki ima veselje do damskega krojaštva. Ilirska ulica 12, Ljubljana. (v

VAJENKO in praktikantinjo takoj sprejmem. Modni salon Majda, Podmilščakova 37. (v

17 LETNI FANT kmečki, se želi izučiti mlinarske obrti. Nastop takoj! Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7031. (v

DEKLICA se želi izučiti v papirni, manufakturni, galanterijski stroki, z dobrimi priporočili. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Poštena vajenka« št. 7030.

Knjige

Kupimo slovenske ČASOPISE od starejših do novejših, celotne letnike, zabavnih, političnih in verskih itd. Ponudbe knjigarni Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16.

KUPIM Kopsch: Anatomski atlas, celega ali dele in Talds: Anatomski atlas, kupim. Lahko tudi na posodo, proti visoki nagradi. Poslati na upravo »Slov.« pod »Takojšnje plačilo« št. 6813.

ŠOLSKE KNJIGE za vse višje razr. realne gimnazije, dobro ohranjene, poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod 6970.

Ženitbe

URADNIK dobro situiran, star 43 let, želi znanja zaradi ženitve z dobrosrčno gospodično čiste preteklosti. Prednost z lastnim domom. Le resne ponudbe s polnim naslovom na upravo »Slov.« pod »Skupno ognjišče« št. 7054. (ž

Alge in koristni vitamini

V norveškem laboratoriju industrije konzerv v Stajangeru je inženir Emil Oya raziskoval alge in je dognal, da je v algah, ki jih prav nič ne izkoriščamo, jako veliko zdravilnih snovi. Tako sta v nekih algah vitamina A in B. Nekatere vsebujejo vitamin D, zaradi česar tako cenimo pomaranče. Druge alge pa imajo mnogo vitamina K, ki ga dobivamo v naši povrtnini. Na Japonskem so alge že davno uporabljali za proizvajanje jako važnih živil, zato gojijo v japonskih vodah alge še posebej, posebno tiste vrste, o katerih vedo, da so važne za človeško zdravje.

Kolesa

PRODAM moško športno in žensko kolo in en gumi plašč, kot novo. Gosposvetska cesta 55.

NOV TRICIKELJ do 200 kg nosilnosti, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod šifro »Izredna priložnost« št. 7038. (oo

RAZPRODAJA KOLES Več novih in rabljenih (damskih in moških), zaradi izpraznitve skladišča za skoraj polovično ceno (od 1200) naprodaj. Merkur, Puharjeva 6. (oo

VEČ TRICIKLJEV novih in rabljenih, različne velikosti, zaradi izpraznitve skladišča za skoraj polovično ceno naprodaj. Merkur, Puharjeva 6.

Živali

RAČMANA lepega, prodam. Bahar, Šiškenska 26. (j

MLADE PRASIČKE prodam. Naslov pri »Fototehniki«, Bleiweisova 15. (j

Šiv. stroji

ŠIVALNI STROJ krojaški, z okroglim čolničkom in ženski Singer za domačo uporabo, prodam. Pred školijo 19, Adamič.

ŠIVALNE STROJE kupimo, plačamo dobro. Trgovina »Ogled«, Mestni trg št. 3 (vhod skozi vežo).

»SINGER« šivalni stroj, skoraj nov, pogrezljiv, ugodno prodam. Naslov v upravi »Slov.« 7027.

Objave

Pred neko trgovino sem pomotoma POZABIL KOLO Puch št. 13663. Poštenega najditelja prosim, da mi ga izroči proti nagradi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6940.

INSERENTA pod šifro »Solidna stranka« v »Slovencu« z dne 13. in 14. t. m. naprošam za osebni razgovor zaradi event. dobre nagrade za stanovanje. Naslov v upravi »Slov.« pod 7047. (o

Stanovanja oddajo

HIŠNIKU najraje upokojencu 2 oseb oddamo brezplačno stanovanje. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Oktober« št. 6989. (č

Glasba

GLASOVIR koncertni Stingl z angleško armaturo naprodaj. Kupec naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Beethovnova ul. 15-II, levo, vrata 9, med 2. in 4. uro popoldne. g

PIANINO izvrsten, naprodaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6990.

V najem išče

Večje zdravo SKLADIŠČE IN SUPO lahko ločeno, vzamemo v najem. Pismene ponudbe na upravo »Slov.« pod »Začasno« št. 6938.

TEL. KINO UNION 22-21
Razprodane predstave — s predvajanjem nadaljujemo preko druge nedelje!
Najsijajnejša kmetska burka — dve uri burnega smeha!
»GREŠNA VAS«
Strah hinavskih občinskih svetnikov pred razkrinkanjem njihovih grehov!
V glavnih vlogah: Hansi Knoteck, Joe Stöckel in Josef Eichheim.
PREDSTAVE: ob nedeljah: 10.30, 15.30, 15.30 in 17.30.

TEL. KINO SLOGA 27-30
TERRA-film poln dramatičnega dejanja govori k srcu vsakogar, ki ga vidi ter mora navdušiti tudi najbolj razvajeno občinstvo!
»VEČNI ZVOK«
Večni zvok gosti prepaja ta film ter s čudovito usodo vodi življenje nadarjenega godbenika.
V glavnih vlogah: Olga Tschechova, Elfriede Datzig, Rudolf Prack.
Režija: Günther Rittau.
Predstave ob 15., 17; v nedeljo še ob 10.30.
Dnevna predprodaja vstopnic od 11 do 12.

KINO KODELJEVO
telefon 41-44
Odličen film poln prijetnih popevk, valčkov, šlagerjev in revij, skratka
»VESELA GLASBA«
Willy Fritsch, Adelheid Seeck, Anja Elkoff
Predstave: nedelja ob pol 11 matineja, popoldne ob 14.30 in 17; delavnik ob 17.

KEMIČNA BARVARNA in čistilnica oblek
Živič Lovro
Dolenjska cesta št. 14

Kaj je banka? Banka je podjetje, ki ti posodi dežnik, ko sije sonce, in ga zahteva nazaj, kadar dežuje.

Kaj je pesimist? Pesimist je človek, ki si, stoječ pred dvema nesrečama, obe zaželi.

✝

Umrl je v Gospodu po kratki, mučni bolezni 15. oktobra naš ljubljeni oče, ded, praded, gospod

FRANC KOS

hranilnični uradnik v p.

Na zadnji poti ga bomo spremili v nedeljo, dne 17. oktobra ob pol 5 izpred kapelice sv. Ahacija na Žalah. — Sv. maša zadušnica bo v torek, dne 19. oktobra ob 7 pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1943.

Franja, žena; Tone, Rika, Vera, Mara, Vladko, Slavko — otroci z družinami in sorodstvo.

ZAHVALA. Za vse dokaze sožalja, ki smo jih prejeli ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljenega soproga, dobrega očeta, brata, strica in tasta, gospoda

WISIAK ALEKSANDRA

izrekamo tem potom vsem našo prisrčno zahvalo. Posebno zahvalo izrekamo čč. duhovščini, g. prof. dr. Lušicky Karlu in zdravnikom interne klinike, kakor čč. sestram usmiljenkam za vso požrtvovalno pomoč in nego ob bolezni, vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so blagega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku. — Sv. maša zadušnica bo v torek, dne 19. oktobra ob pol 9 v župnijski cerkvi Marij. Oznanjenja pri oltarju sv. Antona.

Ljubljana, dne 16. oktobra 1943.

Žalujoči rodbini **Wisiak — Savič.**

PO VAŠI ŽELJI VAM IZDELA
KNJIGOVEZNICA LJUDSKE TISKARNE
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA 6/II
v svoji črtalnici razne poslovne knjige, ako niso že v zalogi, istotako izvrši tudi vsa druga knjigoveška dela posebno razne vezave v raznih velikostih od preprostih do razkošnih oblik v vseh barvah. Posebni oddelek za izdelovanje damskih torbic, šolskih torbic in sličnih, pasov, denarnic, kovčkov in drugega galanterij. blaga
Vam nudi te predmete vedno v lepih, okusnih in modernih oblikah vsaki čas.
CENE SO SKRAJNO NIZKE! POSLUŽITE SE JIH!

MOLITEV NA GORI

46 Vinko Beličič Novela

Petrušič je sedel za katedrom in gledal štirideset plahih obrazov, ki so bili uprti vanj. Skozi okna je lilo v razred oktobrsko sonce in v njegovi sanjavi svetlobi so nemeli stenski zemljevidi in podobe. Janko je gledal svojo mladino: mirne deklice, živahne dečke, ko je čutil, kako toplo ga božajo njeni pogledi, izražajoč bojazen, spoštovanje, zaupanje in brezskrbnost, se je moral nasmehniti. Razlagal jim je preprosto znanje z besedami, ki jih je izbiral z ljubeznijo in nežnostjo.

Ali se ni v tem dvojnem — v ljubezni in v nežnosti — izražalo tisto, česar ni mogel izraziti svojim telesnim otrokom: očetovsko čustvo? Ni imel ne pravega doma, ne družine. Dom mu je postala gimnazija, družina njegov razred. Imel je le štirideset let z vso njihovo sivo težo... imel je le ubogo sestro Tino na Otavicah. V zadnjih letih se njegovo življenje niti malo ni spremenilo. Kongregacija ga je iztrgala puščobi, ni mu pa mogla ubiti davnih velikih sanj o osebni sreči. Nasprotno — tista čudovita pomlad pred petnajstimi leti se mu je vedno pogosteje vračala v spomin: čim dalje se je odmikala v preteklost, tem lepša in bolj pravljična se mu je zdela. V Janka je prihajala vedno hujša bojazen pred tiho, mirno in samotno starostjo, pred dolgočasnimi upokojenskimi leti.

Odložil je naočnike in si pomencal utrujene kratkovidne oči, nato je vstal in počasi stopil med klopi in govoril, govoril, gledal učencem in učenkam v oči in jih tako držal v zbranosti.

Med dekliškimi obrazi prvega razreda je bil tudi obraz, ki se je Petrušič vanj oziral s posebno ljubeznijo. Hodil je pred klopmi in razlagal, v svoje oči je lovil štiridesetero pogledov, najskrbneje pa je opazoval tisti lepi obraz v prvi klopi. Neka davna milina se mu je budila v srcu.

Ali ni že nekoč videl te velike modre oči?

»Kako se že vi pišete?«

Deklica je vstala in odgovorila z jasnim in zvonkim glasom:

»Močilnik Lucija.«

»Lučka?«

Učenka se je nasmehnila in prikimala.

Oči, usta, lasje... vse je Mojčino! je Janka spreletela misel, navdala ga s čudnim nemirom. Ko je stal pri steni in s palico kazal po zemljevidu, mu je pogled podzavestno uhajal v prvo klop k Lučki, ki je pazljivo upirala vanj svoje jasne oči.

To je enajstletna Mojca Mihelak! ga je prepričevala misel. Toda Mojčina hčerka ni, saj bi ga na to že prej opozoril krstni list. Ali ni morebiti kakšna bližnja sorodnica?

Sicer pa, si je Janko ugovarjal, ali ni podobnost lahko samo naključje? Take stvari se vendar rade dogajajo v življenju. Oh, jaz pa takoj iščem zveze z daljno preteklostjo in s tujimi ljudmi!

Za nekaj časa je zatrl vsako misel na učenko Lučko in na njeno podobnost Mojci. Toda mir se ni več vrnil v srce.

Zaman si je Janko dopovedoval vrsto let, da Mojce Mihelakove zanj več ni. Zdaj je spoznal, da je živela ves tisti bridki čas v njegovi duši ljubezen do dekleta, ki mu je s svojim težko razumljivim ravnanjem tako usodno preokrenila življenjsko pot.

Kakšna je bila ta pokopana ljubezen? Ali ni bila le otožen spomin na kratke mesece duševnega in telesnega napoja, na tiste lepe načrte in privide, ki sta se v njih gledala, ko da bi se hotela zliti v en sam razkošen žarek? Petnajst let ga je skelela ta čudna, skrivnostna ljubezen, ki je bila obsojena na smrt, a ni mogla... ni hotela umreti.

Močilnik Lucija... Lučka...

Spomin je oživel, ljubezen ga je zabolela v srcu in čutil je, da ne bo nikdar umrla.

»...Če bom kdaj imela hčerko, ji bo ime Lučka...«

Pred njim oživi večno draga in nepozabna podoba:

Mojca stoji pri Svetem Frančišku na cerkvenih stopnicah, smehljaje se zamaknjena v prihodnost, svetla v soncu ko božja milost. In Janko odgovarja:

»Najinemu sinu pa bodi ime Andrej!«

Kaj bi ta dva ljubeča se mlada človeka odgovorila, ako bi jima kdo na tisti velikonočni ponedeljek povedal, kaj bo ž njima čez petnajst let: da ne bosta imela ne Lučke, ne Andreja in da niti ne bosta vedela drug za drugega...

V Jankovem srcu se je godilo veliko čudo: neumrla moška ljubezen do Mojce se je polagoma spreminjala v očetovsko ljubezen do učenke Močilnik Lucije. Ko da bi se to novo čustvo porodilo iz misli: Taka bi bila najina hčerka Lučka, čisto podobna svoji materi...

Naslonjen na stol je sedel Janko v svoji sobi. Električna luč na mizi mu je skozi prosojno zeleni senčnik mrliško osvetljevala obraz. Zunaj je mirno šumel brezkončni oktoberski dež in bil v tla zadnje usehlo listje, ki ga jesenski vetrovi niso mogli odnesti.

Profesor je odprl radio. Prešel je poročila in se ustavil ob glasbi: Florenca je oddajala koncert...

Nasmehnil se je; tiha godba je napolnila sobo in prevzela njegovo srce.

Podobe so se vrstile pred Jankom... podobe ljudi in krajev, ki jih je množico videl in spoznal v svojem življenju, zlasti prva leta svoje službe. Zdaj ga že dolgo več ni vleklo nikamor daleč. Pač pa ga je z neustavljivo silo mikalo v najožji krog doma in družine, v globino srčnih skrivnosti in soglasij. Tudi zanj je nekje na svetu topel kot, kakršnega si prej ali kasneje zaželi sleherni človek. Samo poiskati je treba ta topli kot, ki uteši človeško srce.

Medtem ko je zunaj v temi enoglasno kapljal mrzli oktobrski dež, je Janko ob glasbi iz Florence za majhen čas pozabil nase.

II.

»Ljuba tetka!

V Novem mestu je zmerom lepše. Mnogo imam učenja in rada se učim. Dolgčas mi ni več skoraj nič ker so stričkovi zelo ljubeznivi. Upam, da boš zadovoljna, ko boš o božiču videla moje spričevalo.

Für »Ljudska tiskarna« — Za »Ljudsko tiskarno« — Per »Ljudska tiskarna«: Jože Kramarič — Herausgeber, izdajatelj, editore: Inž. Jože Sodja — Schriftleiter, urednik, redattore: Viktor Cenčič